

Ýohannanyň hoş habary

Giriş

Bu kitap Isanyň şägirdi Ýohanna tarapyndan ýazyldy. Ýohanna Isa duşmazyndan ozal ýönekeý bir balykçydy. Ýöne Isa bilen duşuşyk onuň durmuşyny düýpgöter özgertdi. Ýah-ýa öz agasy Ýakup bilen Isa eýerip, Onuň resullary boldular. Olar Isanyň iň ýakyn şägirtleridi, ähli ýere Onuň bilen bile giderdiler. Kitapda «Isanyň söýgüli şägirdi» diýip ýazylan ýerleri hem hut Ýohanna baradadyr (Ýoh 19:26, 20:2, 21:7,20).

Ýohanna bu kitaby adamlaryň Isa Mesihini kimdigine düşünip, Oňa iman etmekleri üçin ýazýar. Ol kitabyň başynda okyjylary Isa Mesih bilen tanyşdyryp, Ony ynsan keşbinde doglup, aramyzda ýaşan Hudaýyň ebedi Sözi hökmünde suratlandyrýar. Ýohanna Isa Mesihini

biziň gökdäki Atamyz Hudaý bilen ebedi gatnaşygyny mälim etmek üçin, Ony Hudaýyň Ogly diýip atlandyrýar. Kitapda Isa Mesih «ýaşayyş çöregi», «dünýäniň nury», «gowy Çopan», «hakyky üzüm agajy» diýip atlandyrylýar. Ýohanna Onuň görkezen mugjyzalaryny gudratly alamatlar diýip atlandyrýar. Bu mugjyzalaryň şaýady bolan adamlar Isanyň dogrudan-da Hudaýyň Ogludygyny tassyklaýardylar. Ýohannanyň Hoş Habary ilki-ilkiler Aziýadaky (häzirkirki Türkiýe) mesihini ýygnaklarda okalýardy. Ýohanna bu ýygnaklary alyp barmaga kömek edýärdi. Ýohannanyň 1-nji, 2-nji we 3-nji hatlary, Ýohanna gelen ylham atly Täze Ähtiň kitaplary hem Ýohanna tarapyndan ýazyladyr.

Mazmuny

Isa Mesih – Hudaýyň ebedi Sözi.....	1:1-18
Ýahýa pygamberiň şaýatlygy	1:19-34
Isanyň ilkinji şägirtleri	1:35-51
Isanyň görkezen gudratlary	2:1–12:50
Isanyň ýerdäki soňky günleri: jebirleri we ölümi.....	13:1–19:42
Isanyň direlmeği	20:1-10
Isanyň şägirtlerine görünmeği	20:11–21:25

1-nji bap

Söz

¹Owal-başda Söz bardy, Söz Hudaý bilendi, Söz Hudaýyň Özüdi. ²Owal-başda Ol Hudaý bilendi. ³Tutuş barlyk Söz arkaly ýaradyldy, ýaradylan zatlaryň hiç biri Onsuz ýaradylmady. ⁴Söz ýaşayş çeşmesidir, bu ýaşayş ynsanlaryň Nury boldy. ⁵Nur tümlükde parlaýandyr, tümlük bolsa Ony ýeňip bilmedi.

⁶Hudaý tarapyndan Ýahýa atly bir adam iberildi. ⁷Ýahýa Nur barada şaýatlyk etmäge we öz şaýatlygy arkaly hemmeleri ynandyrmaga geldi. ⁸Ýahýanyň özi Nur däl, ol diňe Nur barada şaýatlyk etmäge geldi. ⁹Her bir ynsany nurlandyryan hakyky Nur dünýä geldi. ¹⁰Ol dünýädedi, dünýä Ol arkaly ýaradylypdy, emma dünýä Ony tanamady. ¹¹Ol Özüniňkilere geldi, emma olar Ony kabul etmedi. ¹²Ol Özüni kabul edip, adyna iman edenleriň hemmesine Hudaýyň perzentleri bolmak hukugyny berdi. ¹³Olar ne ten, ne ynsan isleginden, ne-de är höwesinden doglupdylar. Olar Hudaý tarapyndan doglan perzentlerdir.

¹⁴Söz ynsan bolup, aramyzda ýaşady. Ol merhemetden we hakykatdan doludy. Biz Onuň şöhratyny, ýagny Atadan gelen Ýeke-tägiň şöhratyny gördük. ¹⁵Ýahýa Isa barada şaýatlyk edip, batly ses bilen:

«Ine, Menden soňra geljek Menden üstündir, sebäbi Ol menden hem owal bardy diýenim Şudur» diýip gygyrdy. ¹⁶Biziň hemmämiz Onuň çäksiz merhemeti arkaly ýalkanyş üstüne ýalkanyş aldyk. ¹⁷Çünki Mukaddes Kanun Musa arkaly berildi, merhemet we hakykat bolsa Isa Mesih^a arkaly peýda boldy. ¹⁸Hudaýy hiç kim asla gören däl. Bize Ony Atasynyň gujagyndaky, Özi-de Hudaý bolan ýeke-täk Ogly^{b c} tanatdy.

Ýahýa çümdürijiniň şaýatlygy

(*Matta 3:1-12; Mark 1:1-8;*

Luka 3:1-18)

¹⁹Ine, ýahudylaryň baştutanlary Iýerusalimden ruhanylary we lewileri Ýahýanyň ýanyna iberdiler. Olar Ýahýadan: «Sen kim?» diýip soradylar. Ýahýa sözünü inkär etmedi, ²⁰ol şaýatlyk edip: «Men Mesih däl» diýip, çürt-kesik ykrar etdi. ²¹Olar ondan: «Onda sen kim? Belki, Ylýassyň?» diýip soradylar. Ýahýa: «Ýok» diýip jogap berdi. Olar ýene-de: «Onda şol garaşylyan pygambermiň?» diýip soradylar. Ol: «Ýok, ol däl» diýip jogap berdi. ²²Ahyry olar: «Onda sen kim? Biz özümizi ýollanlara näme jogap bereli? Sen özüň hakda näme aýdyp biljek?» diýip soradylar. ²³Ýahýa Işaýa pygamberiň sözleri bilen jogap berip: «Ine, „Rebbiň ýoluny düzläň“ diýip, çölde gygyryan ses mendirin»

^a **1:17 Mesih** – ýewreýler bu sözi Hudaý tarapyndan wada berlen Patyşa babatynda ulanýardylar, heniz hem ulanýarlar. Sözlüğe seret.

^b **1:18 Ogul** – Köne Ähtde patyşalar «Hudaýyň ogly» diýip atlandyrylýardy. Täze Ähtde bolsa bu at Hudaý tarapyndan saýlanyp-seçilen diýmegi aňladýar. Sözlükde «Hudaýyň Ogly» sözüne seret.

^c **1:18 Atasynyň gujagyndaky Özi-de Hudaý bolan ýeke-täk Ogly** – käbir golýazmalarda *Atasynyň gujagyndaky ýeke-täk Ogly*.

diýdi. ²⁴⁻²⁵Onsoň onuň ýanyna iberilen kâbir fariseýler: «Sen Mesihem, ÝI-ýasam, garaşylýan pygamberem däl bolsaň, onda näme üçin adamlary suwa çümdürýärsiň?» diýip soradylar. ²⁶Ýahýa olara: «Hawa, men adamlary suwa çümdürýärim, emma araňyzda Biri bar, siz Ony tanamaýarsyňyz. ²⁷Ol menden soňra geljekdir. Men Onuň çarygynyň bagyny çözmäge-de mynasyp däldirin» diýip jogap berdi. ²⁸Bu wakalaryň hemmesi Iordan derýasynyň gündogaryndaky Beýtaniýada, Ýahýanyň suwa çümdürýän ýerinde bolup geçdi.

²⁹Ertesi güni Ýahýa öz ýanyna gelýän Isany görüp, şeýle diýdi: «Ine, dünýäni günäden saplaýan Hudaýyň Guzusy! ³⁰Size: „Menden soňra Biri geler, Ol menden üstündür, sebäbi Ol menden hem owal bardy“ diýip aýdan Kişim Şudur. ³¹Başda men hem Onuň kimdigini tanamaýardym. Emma men Ony ysraýyl halkyna tanatmak üçin, adamlary suwa çümdürmäge geldim».

³²Ýahýa ýene şaýatlyk edip, şeýle diýdi: «Men Mukaddes Ruhunň gökden kepderi kimin inip, Onuň üstüne inenini gördüm. ³³Şol wagt men Onuň kimdigini tanamaýardym, emma halky suwa çümdürmek üçin meni Iberen: „Mukaddes Ruhunň kimiň üstüne inenini görseň, adamlary Mukaddes Ruha çümdürjek Şoldur“ diýdi. ³⁴Men muny gördüm we Onuň Hudaýyň Ogludygyna şaýatlyk edýärim».

Isanyň ilkinji şägirtleri

³⁵Ertesi gün Ýahýa ýanynda iki sany şägirdi bilen ýene şol ýerdedi. ³⁶Ol geçip barýan Isany görüp: «Ine, Hudaýyň

Guzusy!» diýdi. ³⁷Ýahýanyň sözlerini eşidip, bu iki şägirt Isanyň yzyna düşüp gitdi. ³⁸Isa gaňrylyp, yzyna düşüp gelýänleri gördi-de, olardan: «Size näme gerek?» diýip sorady. Olar: «Rabbi, Sen nirede ýaşaýarsyň?» diýip soradylar. (Rabbi mugallym diýmekdir). ³⁹Isa olara: «Meniň yzyna düşüň, görersniň» diýdi. Şeýdip, olar Isa bilen gidip, Onuň nirede ýaşaýandygyny gördüler, şol wagt öýlän sagat dört töweregidi. Olar şol gün Onuň ýanynda galdylar. ⁴⁰Ýahýadan Isa hakda eşidip, Onuň yzyna düşüp gidenleriň biri Simun Petrusyň dogany Andrysydy. ⁴¹Andrys ilki bilen dogany Simuny tapyp, oňa: «Biz Mesihi tapdyk» diýdi. (Mesih Hudaýyň saýlap-seçeni diýmekdir). ⁴²Ol doganyny Isanyň ýanyna getirdi. Isa Simuna seredip: «Sen Ýohannanyň ogly Simunsyň, ýöne sen Kepas^a diýlip atlandyrylarsyň» diýdi. (Kepas Petrus diýlip terjime edilýär). ⁴³Ertesi gün Isa Jelilä gitmegi ýüregine düwdi. Ol Filipi tapyp: «Meniň yzyna düş!» diýdi. ⁴⁴Andrys bilen Petrus ýaly, Filip hem Betsaýda şäherindendi. ⁴⁵Filip Natanaýeli tapyp, oňa: «Biz Musanyň Töwradynda we beýleki pygamberleriň ýazgylarynda ýazylan Adamy tapdyk. Ol nasyrally Ýusubyň ogly Isa eken!» diýdi. ⁴⁶Natanaýel oňa: «Nasyrally?! Ol ýerden, heý, bir oňly zat çykarmyka?!» diýdi. Filip hem oňa: «Ýör, görersiň!» diýdi. ⁴⁷Isa Özüne tarap gelýän Natanaýeli görüp, ol hakda: «Ine, kalby hilesiz, hakyky Ysraýyl ogly» diýdi. ⁴⁸Natanaýel Ondan: «Sen meni nireden tanaýarsyň?» diýip sorady. Isa oňa: «Filip seni heniz çagyrmanka, Men seni injir agajynyň aşagynda gördüm» diýip jogap

^a **1:42 Kepas** – bu arameý sözi bolup, grek dilinde *Petrus* görnüşde ulanylýar, bularnyň ikisi hem *gaya* diýmegi aňladýar.

berdi. ⁴⁹Natanaýel Oña: «Mugallym, Sen Hudaýyň Oglusyň! Sen Ysraýylyň Patyşasysyň!» diýdi. ⁵⁰Isa oña: «Seni injir agajynyň aşagynda gördüm diýenim üçin iman edýärsiňmi? Sen mundan-da beýik işleri görersiň» diýdi. ⁵¹Isa sözünü dowam edip: «Size dogrusyny aýdýaryn, indi siz gökleriň açylyp, Hudaýyň perişdeleriniň Ynsan Oglunyň huzuryňa inip-çykyşyny görersiňiz» diýdi.

2-nji bap

Isa suwy şeraba öwürýür

¹Şondan iki gün geçensoň, Jeliläniň Kana şäherinde toý boldy. Isanyň ejesinde şol ýerdedi. ²Isa bilen şägirtleri hem toýa çagyrylypdy. ³Şerap gutaryberende, ejesi Isa ýüzlenip: «Olaryň şeraby gutarypdyr» diýdi. ⁴Isa oña: «Eý, hatyn, munuň Maňa näme dahyly bar? Meniň wagtym entek gelenok» diýip jogap berdi. ⁵Ejesi hyzmatkärler: «Ol size näme diýse, şony hem ediň» diýdi. ⁶Şol ýerde ýahudylaryň ýuwnup-päkizlenme desury üçin uly göwrümlü ^aalty sany hum bardy. ⁷Isa hyzmatkärler: «Humlary suwdan dolduryň» diýdi. Olar humlary erňegine çenli doldurdylar. ⁸Onsoň hyzmatkärler: «Indi şulardan guýup, toýuň beýemçisine äkidiň» diýdi. Olar äkitdiler. ⁹Toýuň beýemçisi şeraba öwürülen suwuň nireden gelenini bilmeyärdi, muny diňe suwy guýan hyzmatkärler bilýärdi. Ol bu şerapdan dadyp gördi we öýlenýän ýigidi çagyryp, oña: ¹⁰«Hemmeler saçağa ilki bilen oňat şeraby goýýarlar. Myhmanlar içip doýanlaryndan soň, arzan şeraby berýärler. Sen bolsa oňat

şeraby şu wagta çenli saklap goýupsyň!» diýdi. ¹¹Bu Isanyň ilkinji görkezen gudratly alamatydy. Ol muny Jeliläniň Kana şäherinde görkezip, Öz şöhratyny aýan etdi. Muny gören şägirtleri Oña iman etdiler. ¹²Bu wakadan soň Isa ejesi, inileri, şägirtleri bilen bile Kapernauma gidip, ol ýerde birnäçe gün galdy.

Isa satyjylary ybadathanadan kowýar

(*Matta 21:12,13; Mark 11:15-17; Luka 19:45,46*)

¹³Ýahudylaryň Pesah baýramynyň golaýlaşýandygy üçin Isa Iýerusalime gitdi. ¹⁴Ol ybadathananyň howlusynda sygyr, goýun, kepderi satýanlary, şeýle hem pul çalşyp oturanlary gördi. ¹⁵Isa ýüpden dürre ýasap, mal-garalary bilen birlikde hemmäni gamçylap, ybadathanadan kowup çykardy, pul çalyşýanlaryň tekjelerini agdaryp, pullaryny ýere seçip goýberdi. ¹⁶Ol kepderi satýanlara: «Bulary bu ýerden ýok ediň! Atamyň öýüni bazara öwürmäh!» diýdi. ¹⁷Şonda Onuň şägirtleri Mukaddes Ýazgylardaky «Seniň öýüne bolan yhlas meni köýdürer» diýlen sözleri ýatladylar. ¹⁸Onsoň ýahudylaryň baştutanlary Ondan: «Seniň beýtmäge näme hakyň bar? Eger hakyň bar bolsa, gudrat görkezip, muny bize subut et» diýip talap etdiler. ¹⁹Isa olara: «Bu ybadathanany ýykyň, Men ony üç günde dikelderin» diýip jogap berdi. ²⁰Ýolbaşçylar: «Bu ybadathana kyrk alty ýylda guruldy, Sen bolsa ony indi üç günde dikeltjekmi?» diýdiler. ²¹Emma Isa ybadathana diýip, Öz bedenine aýdýardy. ²²Isa ölümden direlenden soň,

^a **2:6 Uly göwrümlü** – grekçe iki ýa-da üç metretes saklaýan. Bir metretes takm. 40 litre deňdir.

şägitleri Onuň bu aýdanyňy ýatlap, Mukaddes Ýazgylara we Isanyň sözlerine ynandylar.

²³Isa Iýerusalimde Pesah baýramynda bolanda, köp adamlar Onuň görkezen gudratlaryny görüp, Oňa iman etdiler. ²⁴Emma Isa ähli adamlaryň ýüregini bilensoň, Özüni olara ynanmaýardy. ²⁵Ynsan babatda Oňa hiç kimiň şaýatlygy gerek däldi, sebäbi Ol ynsanyň näme niýetiniň bardygyny bilýärdi.

3-nji bap

Isa bilen Nikodim

¹Fariseýleriň arasynda Nikodim atly bir adam bardy, ol ýahudylaryň mejlisiniň bir agzasydy. ²Ol bir gün gije Isanyň ýanyna gelip: «Ýa Rabbi, biz seniň Hudaýdan gelen bir mugallymдыgyňy bilýäris. Çünki Hudaýyň Özi seniň bilen bolmadyk bolsa, beýle gudratly alamatlary görkezip bilmezdiň» diýdi. ³Isa oňa: «Hakykatdan hem, gaýtadan dogulmadyk ^a adam Hudaýyň Şalygyny görüp bilmez» diýip jogap berdi. ⁴Nikodim Oňa: «Garran adam nädip gaýtadan doglup biler? Ol ýene-de enesiniň göwresine girip, täzeden doglup bilmez ahry!» diýdi. ⁵Isa şeýle jogap berdi: «Hakykatdan hem, suwdan we Mukaddes Ruhdan dogulmadyk adam Hudaýyň Şalygyna girip bilmez. ⁶Bedenden doglan bedendir, Mukaddes Ruhdan doglan ruhdur. ⁷Saňa gaýtadan dogulmalysyň diýýänime

geň galma. ⁸Ýel islän tarapyna öwürsýär, sen onuň şuw wuldysyny eşidýärsiň-de, nireden gelip, nirä barýanyňy bilmeýärsiň. Mukaddes Ruhdan doglanlar hem şeýledir». ⁹Nikodim Ondan: «Bu nähili beýle bolup bilýär?» diýip sorady. ¹⁰Isa oňa şeýle jogap berdi: «Sen Ysraýylyň mugallymy bolubam, bulary bileňokmy?! ¹¹Hakykatdan hem, biz bilenimizi aýdýarys, görenimize şaýatlyk edýäris, emma siz biziň şaýatlygymyzy kabul etmeýärsiňiz. ¹²Meniň ýerdäki zatlar barada aýdýanlaryma ynanmasaňyz, onda gökdäki zatlar barada aýtsam, nähili ynanarkaňyz? ¹³Hiç kim göge çykan däldir; oňa diňe gökden inen ^b Ynsan Ogly çykandyr. ¹⁴Musanyň çölde ýylany ýokary göterişi ýaly, Ynsan Ogly-da ýokary göterilmelidir. ¹⁵Şoňa görä Oňa iman eden her bir adam baky ýaşayşa gowşar».

¹⁶Hudaý dünýäni örän söýendigi sebäpli Özüniň ýeke-täk Ogluny berdi. Ol muny Ogluna iman edenleriň hiç biri heläk bolman, baky ýaşayşa gowuşmagy üçin etdi. ¹⁷Hudaý Ogluny dünýäni höküm etmek üçin däl-de, eýsem dünýä Ol arkaly halas bolsun diýip iberdi. ¹⁸Oňa iman eden höküm edilmez. Emma iman etmedik eýýäm höküm edilendir, sebäbi ol Hudaýyň ýeke-täk Ogluna iman etmedi. ¹⁹Höküm, ine, şeýle subutnama esaslanýar: dünýä Nur geldi, emma adamlar garaňkylygy Nurdan has gowy gördüler, sebäbi olaryň işleri

^a **3:3 Gaýtadan dogulmadyk** – 3-nji we 7-nji aýatlarda *gaýtadan dogulmadyk* diýen sözler *ýokardan dogulmadyk* diýen manyda hem gelýär.

^b **3:13** Käbir golýazmalarda *gökden inen we gökde bolan*.

^c **3:15 Oňa iman eden her bir adam baky ýaşayşa gowşar** – käbir golýazmalarda *Oňa iman eden her bir adam heläk bolman, eýsem baky ýaşayşa eýe bolar*.

yamanlykdy. ²⁰Ýamanlyk edýän adam Nury ýigrenýändir, öz edýän pislikle-riniň äşgär bolmagyndan gorkup, Nura ýakynlaşýan däl. ²¹Emma hak iş edýän adam Nura ýakynlaşýar. Şeýdip, onuň işleriniň Hudaýyň haky üçin edilýändigini äşgär bolýar.

Ýahýanyň Isa baradaky şaýatlygy

²²Şundan soň Isa şagirtleri bilen Ýahudyýa etrabyňa gitdi. Isa olar bilen birnäçe wagt şol ýerde galdy we ol ýerde adamlary suwa çümdürdi. ²³Şol wagt Salimiň golaýyndaky Enonda bolsa halk Ýahýa tarapyndan çümdürilýärdi. Ol ýerde suw köpdi we çümdürilmek üçin ol ýere gelyän adamlaryň zýy üzülenokdy. ²⁴Bu wakalar Ýahýa zyndana salynmazdan oň bolup geçdi.

²⁵Şol mahal Ýahýanyň şagirtleri bilen bir ýahudynyň ^a arasynda ýuwnup-päkizlenme dessury barada jedel turdy. ²⁶Olar Ýahýanyň ýanyna gelip: «Eý, mugallym, Iordanyň beýleki tarapynda sen bir Adam barada şaýatlyk edipdiň, ine, şol Adam halky suwa çümdürýär. Hemmeler Onuň ýanyna barýarlar» diýdiler. ²⁷Ýahýa olara şeýle jogap berdi: «Gökden berilmese, ynsan hiç zat edip bilmez. ²⁸„Men Mesih däl, men diňe Onuň öňünden iberildim“ diýenime siziň özüňiz şaýatsyňyz. ²⁹Gelin giýewe degişlidir. Giýewiň dosty bolsa, giýewiň gelerine garaşyp, onuň sesini eşideninde juda şatlanýandyr. Hut şonuň ýaly meniň şatlygym-da indi hasyl boldy. ³⁰Ol beýgelmelidir, men peselmelidirin.

³¹Ýokardan gelen hemmeden ýokarydyr. Ýerden bolan ýeriňkidir, ýerdäki zatlar barada gepleýändir. Gökden gelen hemmeden üstündir. ³²Ol görenine,

eşidenine şaýatlyk edýär, ýöne Onuň şaýatlygyny hiç kim kabul etmeýär. ³³Emma Onuň şaýatlygyny kabul eden kişi Hudaýyň hakdygyny tassyklaýandyr. ³⁴Hudaýyň Ibereni Hudaýyň sözlerini sözleýändir, sebäbi Hudaý Oňa Mukaddes Ruhy ölçegsiz berýär. ³⁵Ata Ogly söýýär we Ol hemme zady Onuň eline tabşyrandyr. ³⁶Ogla iman edýän adam baky ýaşayşa eýe bolýar, emma Ogly ret eden adam baky ýaşayşa gowuşmaz, ol Hudaýyň gazabyna duçar bolýar».

4-nji bap

Isa samariýaly aýal bilen gepleşýär

¹Isanyň Ýahýa garanda has köp şagirt edinip, suwa çümdürýändigini baradaky habar fariseýleriň gulagyna ýetdi. ²Aslynda olary Isa däl-de, şagirtleri çümdürýärdi. ³Isa fariseýleriň Özi hakynda eşidendigini bilende, Ýahudyýany taşlap, ýene-de Jelilä gaýtdy. ⁴Ol Samariýanyň üsti bilen gitmelidi. ⁵Şeýlelikde, Isa Samariýanyň Sihar diýen şäherine geldi. Bu şäher Ýakubyň öz ogly Ýusuba beren ýerine golaýdy. ⁶Ýakubyň guýusy-da şol ýerdedi. Ýol ýöräp ýadan Isa guýynyň başynda oturdy. Wagt günortan bolup barýardy. ⁷Şol wagt samariýaly bir aýal guýudan suw almaga geldi. Isa oňa: «Maňa içmäge suw bersene» diýdi. ⁸Isanyň şagirtleri bolsa iýmit satyn almak üçin şähere gidipdiler. ⁹Samariýaly aýal Isa geň galyp: «Sen ýahudy bolup, men samariýaly aýaldan nädip içmäge suw soraýarsyň?» diýdi. Sebäbi ýahudylar samariýalylary äsgermeýärdiler. ¹⁰Isa oňa: «Sen Hudaýyň peşgesini we özüňden suw diläniň kimdigini bilsediň, özüň Ondan suw dilärdiň, Ol-da saňa

^a 3:25 *Bir ýahudynyň* – käbir golyazmalarda *käbir ýahudylaryň*.

ýaşaýyş suwuny bererdi» diýdi. ¹¹Aýal Oña: «Eý, Aga, Seniň suw çeker ýaly hiç zadyňam-a ýok, guýy bolsa çuň, ýaşaýyş suwuny nireden aljak? ¹²Bu guýyny bize atamyz Ýakup berdi. Onuň özi-de, çagalary-da, mal-garalary-da bu guýudan suw içen. Eýsem sen şol atamyz Ýakupdan hem beýikmi?» diýdi. ¹³Isa oña: «Bu suwdan içen ýene suwsar. ¹⁴Emma Meniň berjek suwumdan içen asla suwsamaz. Tersine, Meniň berjek suwum onuň içinde baky ýaşaýyş çeşmesine öwrüler» diýdi. ¹⁵Aýal: «Eý, Aga, maňa şol suwdan bersene, gaýdyp suwsamaýyn, suw çekmäge bu ýere gelmäýin» diýdi. ¹⁶Isa: «Bar, git-de, äriňi çagyryp gel» diýdi. ¹⁷Aýal: «Meniň ärim ýok» diýdi. Isa oña: «Ärim ýok diýip, dogrusyny aýtdyň. ¹⁸Seniň öň baş äriň bardy, häzirki bile ýaşap ýöreniň hem öz äriň däl, muny dogry aýtdyň» diýdi. ¹⁹Aýal: «Eý, Aga, görýän welin, Sen pygamber öýdýän. ²⁰Biziň ata-babalarymyz Hudaýa şu dagda sežde edipdirler, emma siz ýahudylar Hudaýa sežde edilýän ýer Iýerusalimdedir diýýärsiňiz» diýdi. ²¹Isa oña şeýle diýdi: «Eý, zenan, Maňa ynan, şeýle bir wagt geler, şonda Ata Hudaýa ne şu dagda, ne-de Iýerusalimde sežde edersiňiz. ²²Siz samariýalylar kime sežde edýäniňizi bilmeýärsiňiz, biz kime sežde edýäniňizi bilýäris, sebäbi halas bolmaklyk ýahudylardan gelyändigir. ²³Emma şeýle bir wagt geler, hakyky sežde edýänler Ata ruhda we hakykatda sežde ederler. Ol wagt eýýäm geldi! Ata Özüne şeýle sežde edýänleri agtarýar. ²⁴Hudaý Ruhdur, Oña sežde edýänler ruhda we hakykatda sežde etmelidirler». ²⁵Aýal Oña: «Men Mesihiň geljegini bilýärim,

Ol gelende bize ähli zady düşündirer» diýdi. (Mesih Hudaýyň saýlap-seçeni diýmekdir.) ²⁶Isa oña: «Seniň bilen gepleşip duran Şoldur» diýdi.

²⁷Edil şol wagt Isanyň şägirtleri geldiler we Onuň bir aýal bilen gepleşip duranyna haýran galdylar. Emma hiç kim: «Edýäniň näme?» ýa-da «Bu aýal bilen näme üçin gepleşýärsiň?» diýip soramady. ²⁸Onsoň ýaňky aýal küýzesini goýdy-da, şähre baryp, halka: ²⁹«Ýörün, meniň ähli eden işlerimi aýdyp beren Adamy görün. Ol Mesih bolaýmasyn?» diýdi. ³⁰Olar şäherden çykyp, Isanyň ýanyna bardylar. ³¹Şu aralykda şägirtleri Isa: «Mugallym, çörek iýip otur!» diýip, hödür etdiler. ³²Isa bolsa olara: «Meniň iýmäge zadym bar, ýöne siz ony bilmeýärsiňiz» diýdi. ³³Onsoň şägirtleri: «Kimdir biri Oña iýmäge zat getirip beren dälär-ä?» diýişdiler. ³⁴Isa olara: «Meniň iýmitim Özümi Ibereniň yradasyny berjaý etmekdir, Onuň işini ýerine ýetirmekdir. ³⁵Siz oraga ýene dört aý bar diýmeýärsiňizmi? Emma Men size diýýärim, başyňyzy galdyryň-da, ekin meýdanlaryna serediň, olar eýýäm oraga taýýar. ³⁶Orakçy hem hakyny alýar, hem-de baky ýaşaýyş üçin hasyl toplaýar. Şeýdip, ekýän-de, orýan-da bilelikde şatlanýar. ³⁷„Biri eker, başga biri orar“ diýilýän söz bu babatda dogrudyr. ³⁸Men sizi zähmetiňiziň siňmedik hasylyny ormaga iberdim. Başgalar bu hasyl ugrunda zähmet çekdiler, siz bolsa olaryň zähmetiniň rähnetini görýärsiňiz» diýdi.

³⁹«Meniň ähli eden işlerimi aýdyp berdi» diýip, şaýatlyk eden aýalyň sözi bilen bu şäherdäki samariýalylaryň köpüsi Isa iman etdiler. ⁴⁰Şonuň üçin-de,

samariýalylar Isanyň ýanyna gelip, öz ýanlarynda galmagyny Ondan haýyş etdiler. Ol hem şol ýerde iki gün galdy. ⁴¹Onuň sözlerini diňläp, ýene-de köp adamlar Oňa iman etdiler. ⁴²Olar aýala: «Indi biz seniň aýdanlaryňa görä iman etmeýäris, muny özümüz eşitdik. Ol, dogrudan-da, dünýäniň çyn Halasgäri» diýdiler.

Isa köşk emeldarynyň ogluny sagaldýar

⁴³Iki gün geçenden soň, Isa ol ýerden Jelilä gitdi. ⁴⁴Pygamberleriň öz ýurdunda gadyrynyň ýokdugyny Isanyň Özi tassykladý. ⁴⁵Muňa garamazdan, Isa Jelilä gelende, jelileliler Ony gyzygyn garşy aldylar, sebäbi olar Pesah baýramy üçin Iýerusalime baranlarynda, ol ýerde Isanyň eden ähli işlerini görüpdiler. ⁴⁶Şeýlelikde, Isa ýene-de Özüniň suwy şeraba öwren ýeri bolan Jeliläniň Kana şäherine gaýdyp geldi. Şol wagt Kapernaumda bir köşk emeldarynyň ogly keselläp ýatyrdy. ⁴⁷Bu adam Isanyň Ýahudyýadan Jelilä gelenini eşidip, Onuň ýanyna bardy. Ol gelip, ölüm ýassygynda ýatan ogluny sagaltmagyny sorap, Isa ýalbardy. ⁴⁸Isa oňa: «Siz alamatlar, mugjyzalar görmeseňiz, asla ynanmarsyňyz» diýdi. ⁴⁹Köşk emeldary Oňa: «Eý, Aga, oglum ölmänkä baraý-da!» diýdi. ⁵⁰Isa oňa: «Gidiber, ogluň ýaşar» diýdi. Ol hem Isanyň aýdan sözüne ynany, öýüne gaýtdy. ⁵¹Ol heniz ýoldaka, hyzmatkärleri onuň önünden çykyp: «Ogluň sagaldy» diýdiler. ⁵²Ol adam hyzmatkärlerinden oglunyň gowulaşyp başlan sagadyny sorady. Olar oňa: «Düýn gündiz sagat

birde gyzygyny gaýtdy» diýdiler. ⁵³Onsoň munuň Isanyň «Ogluň ýaşar» diýen sagadynynda bolandygyna atasy göz ýetirdi. Şeýdip ol öý-içersi bilen birlikde Oňa iman etdi. ⁵⁴Bu Isanyň Ýahudyýadan Jelilä gelenden soň görkezen ikinji gudratly alamatydy.

5-nji bap

Isa howzuň başynda bir hassany sagaldýar

¹Biraz wagtdan ýahudylaryň bir baýramy boldy we Isa muny bellemek üçin Iýerusalime gitdi. ²Iýerusalimde Goýun derwezesiniň ýanynda bir howuz bardy. Bu howzuň arameýçe ady Beýtzata bolup, onuň töwereginde baş eýwan bardy. ³Bu eýwanlarda gaty köp hassalar, körler, agsaklar, ysmazlar ýatyrdylar ^a. ⁵Şol ýerde otuz sekiz ýyl bäri dert çekip ýatan bir hassa bardy. ⁶Isa ýatan hassany görüp, onuň eňeme ýyldan bäri bu derdi çekýändigini bildi. Şonuň üçin ondan: «Sagalmak isleýärsiňmi?» diýip sorady. ⁷Hassa: «Eý, Aga, suw çaykanan wagty meni howza saljak hiç kimim yok. Men barýançam, başga biri menden öň howza giräýýär» diýip jogap berdi. ⁸Isa oňa: «Tur, düşegiňi al-da, ýöre!» diýdi. ⁹Ýaňky adam şobada sagalyp, düşegini aldy-da, ýöräp başlady. Bu waka Sabat günü bolup geçdi. ¹⁰Munuň üçin ýahudylaryň baştutanlary sagalan adama: «Bu gün Sabat günü, saňa düşegiňi götermek gadagan» diýdiler. ¹¹Emma sagalan adama olara: «Meni sagaldan Adam maňa: „Düşegiňi al-da, ýöre“ diýdi» diýip jogap berdi. ¹²Ondan: «Saňa: „Düşegiňi al-da,

^a **5:3 Ysmazlar ýatyrdylar** – käbir golýazmalarda ysmazlar suwuň çaykanmagyna garaşyp ýatyrdylar. ⁴ *Wagtal-wagtal Rebbiň bir perişdesi şol howza girip, suwy çaykaýardy. Suw çaykanan badyna ilkinji bolup suwa giren öz keselinden saplanýardy* diýen sözlemler hem bar.

ýöre“ diýen Adam kim?» diýip soradylar. ¹³Ýöne sagalan adam Onuň kimdigini bilmeýärdi, sebäbi Isa şol ýerdäki mähelläniň arasyna girip gidipdi. ¹⁴Soňra Isa ybadathanada ol adama gabat gelip: «Ine, sagaldyň, mundan beýläk günä etme, ýogsam başyňa mundan beter günler geler» diýdi. ¹⁵Şeýlelikde, ýaňky adam baryp, özüni sagaldanyň Isadygyny ýahudylaryň baştutanlaryna aýtdy.

Ýaşayş berýän Ogul

¹⁶Bu işi Sabat günü edendigi üçin ýahudylaryň baştutanlary Isany yzarlamaga başladylar. ¹⁷Emma Isa olara: «Meniň Atam şu güne çenli Öz işini edip gelýär, Men hem Öz işimi edýärim» diýip jogap berdi. ¹⁸Şu sebäpden ýahudylaryň baştutanlary öňküden-de beter gazaplanyp, Ony öldürmegiň kül-külüne düşdüler. Sebäbi Ol diňe Sabat gününü bozmak bilen çäklenmän, eýsem, Hudaýa Atam diýip, Özüni Hudaýa deňeýärdi. ¹⁹Isa olara şeýle jogap berdi: «Hakykatdan hem, Atasynyň eden zatlaryny görmese, Ogul Öz-Özünden hiç zat edip bilmez. Atasy näme etse, Ogul-da şony edýändir. ²⁰Çünki Ata Ogly söýýär, ähli edýän zatlaryny Oňa görkezýär. Hawa, Ol Oгла mundan hem beýik işleri görkezzer, şonda hemmähiz muňa haýran galarsyňyz. ²¹Atanyň ölüleri direldişi ýaly, Ogul-da islän adamyny direlde. ²²Ata hiç kimiň üstünden höküm çykarýan däldir, Ol ähli kazylygy Oгла tabşyrandyr. ²³Şeýlelikde, Ata hormat goýýanlar Oгла-da hormat goýmalydyrlar. Oгла hormat goýmaýan adam Ony iberen Ata-da hormat goýýan däldir. ²⁴Hakykatdan hem, Meniň sözlerimi diňläp, Meni Iberene iman eden adam baky ýaşayşa eýe bolýandyr, ol höküm edilmez. Ol ölümden ýaşayşa geçendir.

²⁵Men size dogrusyny aýdýaryn, Hudaýyň Oglunyň sesini ölüleriň-de eşitjek wagty geler, bu wagt eýýäm geldi. Onuň sesini eşidenler ýaşar. ²⁶Çünki Atanyň ýaşayş berip bilşi ýaly, Ol Oгла-da ýaşayş bermek ygtyýaryny berdi. ²⁷Onuň Ýnsan Ogludygý sebäpli, Oňa kazylyk etmek ygtyýaryny-da berdi. ²⁸Muňa geň galmaň, sebäbi mazardakylaryň hemmesiniň Onuň sesini eşitjek wagty geler. ²⁹Ýagşylyk edenler ýaşamak üçin, ýamanlyk edenler bolsa höküm edilmek üçin direler.

Isa hakdaky şaýatlyklar

³⁰Men Öz-Özümden hiç zat edip bilmeýärim; Atamdan näme eşitsem, şonuň ýaly höküm çykarýaryn. Meniň kazylygym hakdyr, sebäbi Men Öz islegim boýunça höküm çykarmaýaryn, Meni Ibereniň yradasyny berjaý edýärim. ³¹Eger Men Özüm hakda şaýatlyk etsem, onda bu şaýatlygym hakyky bolmaz. ³²Men hakda şaýatlyk edýän başga Biri bar. Onuň Özüm hakdaky şaýatlygynyň dogrudygyny Men bilýärim. ³³Siz Ýahýanyň ýanyna adamlar ýolladyňyz, ol hem hakykata şaýatlyk etdi. ³⁴Men ynsan şaýatlygyna mätäç bolmasam-da, muny siziň halas bolmagyňyz üçin aýdýaryn. ³⁵Ýahýa nur saçýan yşyk ýalydy. Siz az salym hem bolsa, onuň yşygyna guwanmak islediňiz. ³⁶Emma Meniň Ýahýanyňkydan has beýik şaýatlygym bar, sebäbi berjaý etmegim üçin Atanyň Özüme tabşyran işleri, ýagny şu edýän işlerim Meni Atanyň iberendigine şaýatlyk edýär. ³⁷Meni iberen Atanyň Özi hem Men hakda şaýatlyk etdi. Ýöne siz Onuň ne sesini eşitdiňiz, ne-de ýüzünü gördüňiz. ³⁸Kalbyňyzda Onuň sözleri ýok, sebäbi siz Onuň Iberenine iman etmeýärsiňiz. ³⁹Siz baky ýaşayş

Mukaddes Ýazgylardadyr öýdüp, olary yhlas bilen öwrenýärsiňiz. Olar bolsa Men hakda şaýatlyk edýärler. ⁴⁰Emma siz ýaşayşa eýe bolar ýaly, Maňa gelmek islemeýärsiňiz. ⁴¹Men ynansarlardan öwgi agtarmaýaryn. ⁴²Emma Men sizi tanaýaryn, siziň kalbyňyzda Hudaýyň söýgüsi ýok. ⁴³Men Atamyň adyndan geldim, siz bolsa Meni kabul etmeýärsiňiz. Ýöne başga biri öz adyndan geläýse, siz ony kabul edersiňiz. ⁴⁴Siz biri-biriňizden öwgüler kabul edýärsiňiz, emma ýeke-täk Hudaýyň öwgüsini gazanmaga çalyşmaýarsyňyz. Onsoň nädip sizde iman bolsun? ⁴⁵Atanyň önünde Men sizi aýyplaryn öýtmän. Sizi öz umyt baglaýan Musaňyz aýyplaýandyr. ⁴⁶Siz Musa ynansadyňyz, onda Maňa-da ynarnadyňyz, sebäbi ol Men hakda ýazdy. ⁴⁷Onuň ýazanlaryna ynalanmaýan bolsaňyz, onda Meniň aýdýanlaryma nähili ynanjaksyňyz?»

6-njy bap

Isa bäs mün adamy doýurýar

(*Matta 14:13-21; Mark 6:30-44; Luka 9:10-17*)

¹Şundan soň Isa Jelile kölüniň beýleki tarapyna geçdi. Bu köle Tiberiýa köli hem diýilýärdi. ²Isanyň gudratlar arkaly hassalary sagaldandygyny gören uly mähelle Onuň yzyna düşdi. ³Isa şägirtleri bilen beýik depä çykyp oturdy. ⁴Ýahudylaryň Pesah baýramy golaýlapdy. ⁵Isa töweregine gözünü aýlady. Öz ýanyna uly mähelläniň gelyänini görüp, Filipe: «Bulara iýer ýaly çöregi nireden satyn alarys?» diýdi. ⁶Ol muny Filipi synamak üçin sorapdy, aslynda welin Özüniň näme etjegini eýýäm bilýärdi. ⁷Filip Oňa:

«Bularyň her birine bir döwüm çörek satyn almak üçin iki ýüz kümüş teňňe sarp etsek-de ýetmez!» diýip jogap berdi. ⁸Şägirtlerden biri, Simun Petrusyň dogany Andrys Oňa: ⁹«Bu ýerde bir oglanda baş arpa çöregi bilen iki balyk bar. Emma şeýle uly mähellä bular nämejik bolar?» diýdi. ¹⁰Isa: «Halky oturdyň» diýdi. Halk şol ýerdäki gök ýaýlada oturdy. Ol ýerde bäs münä golaý erkek adam bardy. ¹¹Isa çörekleri alyp, şükür etdi, soňra olary oturanlara paýlady. Balyklary hem şeýtdi, näçe isleseler, olara paýlady. Adamlar doýýançaýlar iýdiler. ¹²Olar doýanlaryndan soň, Isa şägirtlerine: «Galan-gaçanlary ýygnaşdyryň, hiç zat zaýalanmasyn» diýdi. ¹³Şeýlelikde, şägirtler iýlen baş arpa çörekden artan bölekleri ýygnap, on iki sebedi doldurdylar. ¹⁴Isanyň bu gudratly alamatyny gören adamlar: «Hakykatdan-da, dünýä gelmeli pygamber Şudur» diýdiler. ¹⁵Isa olaryň Özüni patyşa etmek üçin zor bilen tutjak bolýandyklaryny bilensoň, ýene-de ýeke Özi daga gitdi.

Isa suwuň ýüzünden ýöreýär

(*Matta 14:22-33; Mark 6:45-52*)

¹⁶Ağşamara Onuň şägirtleri kölüň boýuna geldiler. ¹⁷Garaňky düşse-de, Isa heniz olaryň ýanyna gelmändi. Onsoň şägirtler gaýyga münüp, kölüň aňrsyndaky Kapernauma ugradylar. ¹⁸Güýçli ýel turup, köl tolkun atyp başlady. ¹⁹Olar gaýykly baş-alty çakrym^a ýüzenlerinden soň, Isanyň suwuň ýüzünden ýöräp, gaýyga ýakynlaşyp gelyänini görüp gorkdular. ²⁰Emma Isa olara: «Gorkmaň, bu – Men!» diýdi. ²¹Olar begenip, Ony gaýyga mündürdiler. Gaýyk şol pursadyň özünde ýetmeli kenaryna baryp ýetdi.

^a **6:19 Baş-alty çakrym** – grekçe *ýigrimi baş-otuz stadios*. Bir stadios takm. 200 m deňdir.

²²Ertesi gün kölüň beýleki kenarynda galan mähelle ol ýerde dün diňe bir gaýygyň bardygyny we Isanyň Öz şagirtleri bilen şol gaýyga münmän, olaryň diňe özleriniň gidendiklerini anykladylar. ²³Şol wagt Tiberiýadan başga gaýyklar geldi. Gaýyklaryň saklanan ýeri Reb Isanyň Hudaýa şükür aýdan we halkyň çörek iýen ýerine golaýdy. ²⁴Isanyň-da, Onuň şagirtleriniň-de ol ýerde ýokdugyny gören mähelle gaýyklara münüp, Isany gözlemäge Kapernauma tarap gitdi. ²⁵Ony kölüň aňry tarapyndan tapyp: «Mugallym, bu ýere haçan geldiň?» diýip soradylar.

Isa – Ýaşayş çöregi

²⁶Isa olara: «Men size dogrusyny aýdýaryn, siz Meni gudrat göreniňiz üçin däl-de, çörek iýip doýanyňyz üçin agtarýarsyňyz. ²⁷Zaýalanýan iýmit üçin däl-de, baky ýaşayş berýän iýmit üçin yhlas ediň, ony size Ynsan Ogly berer. Çünki Atamyz Hudaýyň Özi bu işi Oňa tabşyrandyr» diýip jogap berdi. ²⁸Ondan: «Biz Hudaýyň işlerini berjaý etmek üçin näme etmeli?» diýip soradylar. ²⁹Isa olara: «Hudaýyň işini berjaý etmek isleýän bolsaňyz, Onuň Iberenine iman ediň» diýip jogap berdi. ³⁰Olar ýene-de: «Görüp, Saňa iman ederimiz ýaly, Sen nähili gudratly alamat görkezersiň? Hany, näme edersiň?» ³¹Biziň ata-babalarymyz çölde manna iýdiler. Mukaddes Ýazgylarda bu barada: „Olara iýmek üçin gökden çörek berdi“ diýip ýazylan» diýdiler. ³²Isa olara: «Men size dogrusyny aýdýaryn, size gökden çörek beren Musa däl. Gökden size hakyky çöregi Meniň Atam berýär. ³³Çünki Hudaýyň çöregi gökden inip, dünýä ýaşayş berýändir»

diýdi. ³⁴Olar Oňa: «Agam, şol çöregi bize hemişe ber» diýdiler. ³⁵Isa olara şeýle diýdi: «Ýaşayş çöregi Mendirin, Maňa gelen asla ajkmaz, Maňa iman eden asla suwsamaz. ³⁶Aýdysym ýaly, siz Meni gördüňiz, emma Maňa iman etmeýärsiňiz. ³⁷Atamyň Maňa beren adamlarynyň bary Maňa geler, Men ýanyma gelenleri asla kowmaryn. ³⁸Çünki Men Öz yradamy däl-de, Meni Ibereniň yradasyny berjaý etmek üçin gökden indim. ³⁹Meni Ibereniň yradasy bolsa, Onuň Özüme berenleriniň hiç birini ýitirmän, olary ahyrky gün gaýtadan direltmegimdir. ⁴⁰Ogly gören we Oňa iman eden her bir adamyň baky ýaşayşa gowuşmagy Atamyň yradasydyr. Men-de bu adamlary ahyrky gün gaýtadan direlдерin». ⁴¹«Gökden inen çörek Mendirin» diýeni üçin ýahudylaryň baştutanlary Oňa garşy çykyp hüňürdeşdiler. ⁴²Olar: «Bu Ýusubyň ogly Isa dälmi? Biz Onuň ata-enesini tanaýarys. Ol nähili „Men gökden indim“ diýýär?» diýişdiler. ⁴³Isa olara şeýle diýdi: «Özara hüňürdeşmäňizi bes ediň. ⁴⁴Eger Meni iberen Atanyň Özi getirmese, hiç kim Maňa gelip bilmez. Ýanyma gelen adamy bolsa, Men ahyrky gün direlдерin. ⁴⁵Pygamberleriň ýazgylarynda: „Olaryň hemmesi Hudaýdan taglym alarlar“ diýip ýazylan. Atadan eşidip, Ondan taglym alan her kes Maňa geler. ⁴⁶Aslynda hiç kim hiç wagat Atany gören däl. Atany diňe Hudaýdan Gelen görendir. ⁴⁷Men size dogrusyny aýdýaryn, Maňa iman eden baky ýaşayşa gowşandyr. ⁴⁸Ýaşayş çöregi Mendirin. ⁴⁹Ata-babalaryňyz çölde manna iýendiklerine garamazdan, öldüler. ⁵⁰Emma gökden inen bir çörek bar, ondan iýýän

adam hiç ölmez. ⁵¹Gökden inen diri çörek Mendirin. Mundan iýen adam baky ýaşar. Dünýäniň ýaşayşy üçin berjek çöregim Meniň Öz bedenimdir».

⁵²Onsoň ýahudylar: «Bu Adam Öz bedenini bize iýmäge nähili berip biler?» diýişip, özara jedelleşmäge başladylar. ⁵³Isa olara: «Men size dogrusyny aýdýaryn, Ynsan Oglunyň bedenini iýip, ganyny içmeseňiz, sizde ýaşayşy bolmaz. ⁵⁴Meniň bedenimi iýip, ganymy içen baky ýaşayşa gowşar. Ahyrky gün Men ony direlдерin. ⁵⁵Meniň bedenim hakyky iýmit, ganym hakyky içgidir. ⁵⁶Meniň bedenimi iýip, ganymy içýän Mende ýaşar, Men hem onda. ⁵⁷Meni Diri Ata iberdi we Men Ol arkaly ýaşayaryn. Edil şunuň ýaly, Menden iýmitlenýän-de Men arkaly ýaşar. ⁵⁸Hawa, gökden inen çörek budur. Seret, bu ata-babalaryňzyň iýen mannasy ýaly dälđir. Olar manna iýseler-de, ölüp gitdiler, emma bu çöregi iýen adam baky ýaşar» diýdi. ⁵⁹Ol bu sözleri Kapernaumdaky sinagogada öwredýärkä aýtdy.

Köp adamlar Isany terk edýärler

⁶⁰Şägirtleriň köpüsi muny eşidip: «Bu sözler agyr. Muny kim kabul edip biler?» diýişdi. ⁶¹Isa şägirtleriň muňa hüňürdeşýänini bilip, olara: «Bu siziň janyňyza batýarmy? ⁶²Onda siz Ynsan Oglunyň owal bolan ýerine gaýtdan çykanyny görseňiz näme diýerkäňiz? ⁶³Ýaşayşy berýän Ruhdur, ynsan güýjüniň peýdasy ýokdur. Meniň size aýdýan sözlerim Mukaddes Ruhdandyr we ýaşayşy berýändir. ⁶⁴Ýöne siziň araňyzda käbir iman etmeýänler bar» diýdi. Çünki Isa kimiň iman etmeýändigini we Özüne kimiň

haýynlyk etjekdigini ilkibaşdan bilýärdi. ⁶⁵Ol: «Atanyň Özi getirmese, hiç kim Maňa gelip bilmez diýip, Men size şonuň üçin aýtdym» diýdi. ⁶⁶Şondan soň şägirtleriň köpüsi Ondan ýüz öwürdiler we Onuň yzyna eýermegi bes etdiler. ⁶⁷Şonda Isa Onkilerden: «Siz hem Meni terk etmekçimisiňiz?» diýip sorady. ⁶⁸Simun Petrus Oňa: «Agam, biz Seni terk edip, başga kime baraly? Baky ýaşayşy sözleri diňe Sende ahyryn. ⁶⁹Biz Seniň Hudaýyň Mukaddesidigiňe^a ynanýarys we muny anyk bilýäris» diýip jogap berdi. ⁷⁰Isa olara: «Siz Onkileri Özüm saýlap almadymmy? Muňa garamazdan, araňyzdan biri iblisdir» diýip jogap berdi. ⁷¹Ol muny Simun Iskariýodyň ogly Ýudany göz önünde tutup aýtdy. Sebäbi Ýudas Onkileriň biri bolsa-da, soňra Isa haýynlyk etdi.

7-nji bab

Isa Iýerusalime gidýär

¹Şondan soň Isa Jelilede aýlanmaga başlady. Ýahudylaryň baştutanlary Onuň kastyna çykansoňlar, Ol Ýahudyýada gezmek islemeýärdi. ²Ýahudylaryň Çatma baýramy golaýlapdy. ³Şonuň üçin Isanyň inileri Oňa: «Bu ýerden çykyp, Ýahudyýa git, edýän işleriňi şägirtleriň görsün. ⁴Özüni açyk tanatmak isleýän adam gizlin iş edýän dälđir. Sen bu zatlary edýän bolsaň, Özüňi dünýä görkez» diýdiler, ⁵sebäbi Oňa hatda inileri-de ynanmaýardylar. ⁶Isa olara: «Meniň wagtym entek dolanok, ýöne siziň üçin islendik wagt pursatdyr. ⁷Dünýä sizi ýigrenip bilmez, emma Meni ýigrenýär, sebäbi Men onuň işleriniň erbetdigine

^a 6:69 *Biz Seniň Hudaýyň Mukaddesidigiňe* – bu jümle käbir golýazmalarda *Biz Seniň Mesihdigiňe, diri Hudaýyň Ogludygyna* diýip duş gelýär.

şayatlyk edýäriň. ⁸Siz baýrama gidiň, Men bu baýrama gitjek däl. Sebäbi Meniň wagtym entek dolanok» diýip jogap berdi. ⁹Olara şeýle diýip, Ol Jelilede galdy. ¹⁰Emma inileri baýrama gidenlerinden soň, Isa-da gitdi, yöne aç-açan däl-de, gizlin gitdi.

¹¹Ýahudylaryň baştutanlary baýramçylykda Ony idäp: «Ol niredе?» diýip soradyrdylar. ¹²Mähelläniň arasynda Ol hakda köp gürrüň edildi. Käbirleri «Ol gowy adam» diýse, başgalary «Ol halky azdyrýar» diýýärdiler. ¹³Yöne ýahudy ýolbaşçylaryndan gorkup, hiç kim Ol hakda açyk gürrüň edip bilmeýärdi.

¹⁴Baýramçylygyň ýarasy geçende, Isa ybadathana baryp, öwretmäge başlady. ¹⁵Ýahudylar haýran galyp: «Bu adam hiç ýerde okamadyk bolsa-da, Mukaddes Ýazgylary nireden bilýärkä?» diýişýärdiler. ¹⁶Isa olara şeýle jogap berdi: «Meniň öwredýänlerim Özümiňki däl, Meni Ibereniňkidir. ¹⁷Hudaýyň yradasyny berjaý etmek isleýän adam Meniň öwredýänlerimiň Hudaýdandygyna ýada Özümdendigine göz ýetirer. ¹⁸Kim özünden sözleýän bolsa, özüne şöhrat gözleýändir. Kim özüni iberene şöhrat gözleýän bolsa, hakykaty sözleýändir, onuň sözlerinde ýalan ýokdur. ¹⁹Musa size Mukaddes Kanuny bermedimi näme? Yöne siziň hiç biriňiz bu Kanuny berjaý etmeýärsiňiz. Näme üçin Meni öldürjek bolýarsyňyz?» ²⁰Mähelle Oňa: «Sen jynly, kim Seni öldürjek bolýar?» diýdi. ²¹Isa olara: «Men bir gudrat görkezdim, oňa hemmäňiz haýran galýarsyňyz. ²²Özüňiz bolsa, Musanyň kanunyny berjaý edýäris diýip hem, Sabat günü çagalary sünnet edýärsiňiz. Aslynda sünnet Musadan däl-de, ata-babalardan

galandyr. ²³Şeýlelikde, Musanyň kanuny bozulmasyn diýip hem, özüňiz Sabat günü sünnet edýäňiz. Onda näme üçin Sabat günü bir adamy bütinleý sagalandygym üçin Meni ýazgarýarsyňyz? ²⁴Daşky görnüşe görä höküm çykarmaň, hökümiňiz adalatly bolsun» diýdi.

Isa Mesihmidir?

²⁵Bu ýerde ýerusalimlileriň käbirleri: «Olaryň öldürjek bolýan Adamy şu dälmi? ²⁶Ine, Ol arkaýyn gürrüň berip dur, Oňa garşy hiç kim hiç zat diýmeýär. Bizni ýolbaşçylarymyz Onuň Mesihdigini, hakykatdanam, bilýän bolaýmasynlar?! ²⁷Yöne biz bu Adamyň niredendigini bilýäris. Mesih gelende bolsa Onuň niredendigini hiç kim bilmez» diýişdiler. ²⁸Onsoň Isa ybadathanada öwredip durka, gaty ses bilen şeýle diýdi: «Hawa, siz Meni hem tanaýarsyňyz, niredendigimi hem bilýärsiňiz. Emma Men Öz-Özümden gelemek, Meni Iberen hakdyr, siz Ony tanamaýarsyňyz. ²⁹Men Ony tanaýaryn, sebäbi Men Ondan gelendirin. Meni iberen Oldur». ³⁰Şondan soň Ony tutjak boldular, yöne hiç kim Oňa el galdyrmady, sebäbi entek Onuň wagty dolmandy. ³¹Barybir mähelläniň köpüsi Oňa iman edip: «Mesih gelende, şunuňkydan köp gudratly alamat görkezermi?» diýişip pyşyrdaşdy. ³²Fariseýler halkyň Isa hakyndaky bu pyşyrdylaryny eştdiler. Onsoň ýolbaşçy ruhanylar bilen fariseýler Ony tutmak üçin garawullary iberdiler. ³³Isa: «Men ýene az salym siziň ýanyňyzda bolup, soňra Özümi Ibereniň ýanyna giderin. ³⁴Siz Meni gözlärsiňiz, yöne tapmarsyňyz. Meniň barjak ýerime siz baryp bilmersiňiz» diýdi. ³⁵Onsoň ýahudylaryň baştutanlary biri-birine:

«Bu Adam biz tapyp bilmez ýaly, ni-rä gitjekkä? Grekleriň arasynda dargap giden ýahudylaryň ýanynda gidip, greklere-de öwretjekmikä? ³⁶Munuň „Meni gözlärsiňiz, ýöne tapmarsyňyz, Meniň barjak ýerime siz baryp bilmersiňiz“ diýýäni nämekä?» diýişdiler. ³⁷Baýramyň soňky we iň esasy günü Isa ör turup, mähellä: «Suwsaýanlar Meniň ýanyma gelip, teşneligini gandyrýsynlar. ³⁸Kim Maňa iman etse, Mukaddes Ýazgylarda aýdylyşy ýaly, onuň içinden ýaşayyş suwunyň bulaklary akar» diýip gygyrdy. ³⁹Ol muny Özüne iman edenleriň aljak Mukaddes Ruh barada aýdýardy. Olara entek Mukaddes Ruh inmändi, sebäbi Isa entek şöhratlandyrylmandy. ⁴⁰Mähelläniň içinden käbirleri bu sözi eşidip: «Bu hakykatdan hem şol geljek pygamberdir» diýdiler. ⁴¹Başgalary: «Bu Mesihdir» diýdiler, emma käbirleri: «Bolup bilmez! Mesih, heý-de, Jelileden gelermi?» ⁴²Mukaddes Ýazgylarda: „Mesih Dawudyň neslinden, Dawudyň ýaşan Beýtullaham şäherinden geler“ diýip ýazylanmy näme?» diýdiler. ⁴³Şeýlelikde, mähelläniň arasynda Isa barada agzalalyk döredi. ⁴⁴Olardan käbiri Ony tutmak isledi, ýöne hiç kim Oňa el degirmedi.

Ýahudylaryň baştutanlary Isa ynanmaýarlar

⁴⁵Ahyrsoňy ybadathana garawullary gaýdyp geldiler we ýolbaşçy ruhanýar bilen fariseýler olardan: «Näme üçin Ony getirmediňiz?» diýip soradylar. ⁴⁶Ybadathana garawullary: «Hiç kim hiç wagt bu Adamyň gepleýşi ýaly geplemändi» diýip jogap berdiler. ⁴⁷Fariseýler olara: «Siz hem aldandyňyzmy?» ⁴⁸Ýolbaşçylardan ýa-da fariseýlerden, heý, Oňa

iman eden barmy? ⁴⁹Ýokdur! Emma Töwrady bilmeýän bu nadan halk nälet astyndadyr!» diýdiler. ⁵⁰Şonda fariseýleriň arasyndan biri, ozal Isanyň ýanynda baran Nikodim olara: ⁵¹«Kanunymyza görä bir adamy öňürti diňlemän, näme edenini bilmän, oňa höküm çykarmak dogrumydyr?» diýdi. ⁵²Olar: «Sen hem jelilelimi? Mukaddes Ýazgylara ser sal, Jelileden hiç wagt pygamber çykmaýgyny görersiň» diýdiler.

⁵³Soňra hemmesi öýli-öýüne gaýtdy.

8-nji bap

Zynada tutulan aýal

¹Isa bolsa Zeýtun dagyna gitdi. ²Ertesi irden Ol ýene ybadathana bardy, ähli halk Onuň ýanynda geldi; Isa olara öwretmäge başlady. ³Töwrat mugallymlary bilen fariseýler zynada tutulan bir aýaly alyp geldiler. Aýaly hemmäniň önünde duruzdylar. ⁴Onsoň olar Isa ýüzlenip: «Mugallym, bu aýal zynada tutuldy. ⁵Musa Töwratda bular ýalylary daşlap öldürmegi buýrupdyr. Sen muňa näme diýersiň?» diýip soradylar. ⁶Olar muny Isany synamak üçin sorapdylar, sebäbi Ony aýyplamak üçin tutaryk agtarýardylar. Isa aşak oturyp, barmagy bilen ýere bir zatlar ýazmaga başlady. ⁷Ondan soramagy dowam etdirenlerinde, Isa dikelip: «Siziň arañyzda kimiň günäsi yok bolsa, bu aýala daşy ilki şol atsyn» diýdi. ⁸Ol ýene-de aşak oturyp, ýere bir zatlar ýazmaga durdy. ⁹Muny eşidip, ýaşululardan başlap, hemmesi ýeke-ýekeden gitmäge başlady. Diňe Isa bilen Onuň önünde duran aýal galdy. ¹⁰Isa dikelende, aýaldan başga hiç kime gözi düşmänsoň, oňa: «Eý, naçar,

beýlekiler hany? Hiç kim seni höküm etmedimi?» diýip sorady. ¹¹Aýal: «Ýok, Agam» diýdi. Isa: «Men hem seni höküm edemok. Bar, gidiber, mundan beýläk günä iş etme» diýdi.

Hakyky şaýatlyk

¹²Isa ýene-de halka ýüzlenip: «Dün-ýäniň nury Mendirin. Meniň yzma eýeren garaňkylykda gezmez, onda ýaşayyş nury bolar» diýdi. ¹³Fariseýler Oňa: «Sen Öz-Özüňe şaýatlyk edýärsiň, Seniň şaýatlygyň hakyky däl» diýdiler. ¹⁴Isa olara: «Men Öz-Özüme şaýatlyk edýän hem bolsam, Meniň şaýatlygym hakdyr. Sebäbi Men nireden gelip, nirä barýanymy bilýärim, ýöne Meniň nireden gelenimi ýa nirä barýanymy siz bilmeyärsiňiz. ¹⁵Siz ynsan ölçegi bilen höküm çykarýarsyňyz, Men hiç kimiň üstünden höküm çykarmaýaryn. ¹⁶Men höküm çykarýsam-da, hökümim hakdyr, çünki Men ýeke däl-de, Özümi iberen Ata bilendirin. ¹⁷Töwratda iki adamyň şaýatlygy hak diýlip ýazylygydyr. ¹⁸Men Özüm hakda şaýatlyk edýärim, Meni iberen Ata-da Men hakda şaýatlyk edýär» diýip jogap berdi. ¹⁹Onsoň Isadan: «Seniň Ataň niredе?» diýip soradylar. Isa olara: «Siz ne Meni tanaýarsyňyz, ne-de Meniň Atamy. Meni tanaýan bolsadyňyz, Meniň Atamy-da tanardyňyz» diýdi. ²⁰Ol bu sözleri ybadathanada öwredýärkä sadaka gutusynyň ýanynda aýtdy, ýöne hiç kim Ony tutjak bolmady, sebäbi Onuň wagty entek dolmandy. ²¹Isa olara ýene: «Men gidip barýaryn; siz Meni gözlärsiňiz we günäniňiziň içinde ölersiňiz. Siz Meniň barýan ýerime baryp bilmersiňiz» diýdi. ²²Ýahudylaryň baştutanlary: «Ol Özünü

öldürjekmikä? Ol şonuň üçin Meniň barýan ýerime baryp bilmersiňiz diý-ýärmikä?» diýişdiler. ²³Isa olara: «Siz aşakdansyňyz, Men ýokardandyryn; siz bu dünýädensiňiz, Men bolsa, bu dünýäden däldirin. ²⁴Munuň üçin Men size „günäniňiziň içinde ölersiňiz“ diýdim, çünki Meniň Biribardygyma iman etmeseňiz, günäniňiziň içinde ölersiňiz» diýdi. ²⁵Ondan: «Sen kimsiň?» diýip soradylar. Isa olara: «Ozal-başdan size kim diýip aýdan bolsam, Şolduryn. ²⁶Sizi aýyplap aýtjak zatlarym köp. Meni Iberen hakdyr, Men Ondan eşidenlerimi dünýä äşgär edýärim» diýip jogap berdi. ²⁷Olar Isanyň Öz Atasy barada aýdýandygyna düşünmediler. ²⁸Soňra Isa olara: «Ýnsan Ogluny haçda ýokary göteren mahalyňyz, Meniň Şoldugymy bilersiňiz. Şeýle hem Meniň Özümden hiç zat etmändigime, diňe Atamyň öwreden zatlaryny aýdandygyma düşünersiňiz. ²⁹Meni Iberen Meniň bilendir, Ol Meni ýeke taşlap gitmedi. Sebäbi Men hemişe Oňa ýaraýan zatlary edýärim» diýdi. ³⁰Bulary aýdanda, eňçeme adamlar Oňa iman etdiler.

Ybraýymyň nesilleri

³¹Onsoň Isa Özüne iman eden ýahudylara: «Meniň sözümi berjaý etseňiz, hakykatdan hem, Meniň şägirtlerim bolarsyňyz; ³²Siz hakykaty bilersiňiz, hakykat-da sizi azat eder» diýdi. ³³Olar Isadan «Biz Ybraýymyň neslidiris, hiç wagt hiç kime gul bolan däldiris. Onsoň nädip Sen bize azat bolarsyňyz diýip bilýärsiň?» diýdiler. ³⁴Isa olara şeýle jogap berdi: «Men size dogrusyny aýdýaryn, günä edýän kişi günäniň guludyr. ³⁵Gul hiç haçan öýüň agzasy bolup bilmez,

yöne Ogul öyün hemişelik agzasydyr. ³⁶Şonuň üçin hem Ogul sizi azat etse, siz, hakykatdan hem, azat bolarsyňyz. ³⁷Siziň Ybraýymyň nesilleridigiňizi bilýäriň, yöne siz Meniň kastyma çykydýňyz, sebäbi siz Meniň sözüme öz kalbyňyzdan orun bereňzok. ³⁸Men size Atamyň ýanynda görenlerimi aýdýaryn, siz hem öz ataňyzdan görenleriňizi edýärsiňiz». ³⁹Olar Oňa: «Biziň atamyz Ybraýymdyr» diýdiler. Isa olara: «Siz Ybraýymyň perzentleri bolýan bolsaňyz, Ybraýymyň işlerini ederdüňiz. ⁴⁰Emma siz Meni, ýagny Hudaýdan eşiden hakykaty aýdýan Ynsany öldürmekçi bolýarsyňyz. Ybraýym beýle iş etmändi. ⁴¹Siz Ybraýymyň däl-de, öz ataňyzyň işlerini edýärsiňiz» diýdi. Olar Oňa: «Biz zynadan doglan däl, biziň ýeke-täk bir Atamyz bar, Ol Hudaýyň Özüdir» diýdiler. ⁴²Isa olara şeýle diýdi: «Eger Ataňyz Hudaý bolsa, onda Meni söýerdüňiz, sebäbi Men Hudaýdan geldim, Öz-Özümden gelmedim, Meni Ol iberdi. ⁴³Näme üçin Meniň aýdýanlaryma düşünmeýärsiňiz? Sebäbi siz Meniň aýdýanlarymy diňlemeği başarmaýarsyňyz. ⁴⁴Siziň ataňyz iblisdir, siz onuň islegini berjaý etmek isleýärsiňiz. Ol owaldan ganhordy, hiç wagt hakykatyň tarapdary bolmandy, sebäbi onda hakykat ýok. Ol ýalan sözlände, öz-özünden sözleýär, çünki ol ýalançy, ýalanyň atasdyr. ⁴⁵Emma Men hakykaty aýdýandyryn. Şonuň üçinem siz Maňa iman etmeýärsiňiz. ⁴⁶Siziň haýsyňyz Maňa günä yönkäp bilersiňiz? Eger Men hakykaty aýdýan bolsam, onda näme üçin siz Maňa iman etmeýärsiňiz? ⁴⁷Kim Hudaýa degişli bolsa, Hudaýyň sözlerini diňleýändir. Siz diňlemeýärsiňiz, sebäbi siz Hudaýa degişli dälisiňiz».

Isanyň şöhraty

⁴⁸Yahudylar Oňa: «Saňa jyn uran samariýaly diýip, biz dogry aýdypdyrys!» diýdiler. ⁴⁹Isa olara jogap berip: «Meni jyn uranok! Men Atamy hormatlaýaryn, emma siz Meni hormatlamamaýarsyňyz. ⁵⁰Men Özüme şöhrat agtarmaýaryn, Men şöhratlandyryan Biri bar. Kazylyk Edýän-de Oldur. ⁵¹Men size dogrusyny aýdýaryn, Meniň sözüme uýýan adam asla ölüm garasyny görmez» diýdi. ⁵²Yahudylar Oňa: «Seni jyn urandygyny indi anyk bildik. Ybraýym-da, pygamberler-de öldi. Emma Sen: „Meniň sözüme uýýan adam hiç haçan ölmez“ diýärsiň. ⁵³Eýsem, Sen atamyz Ybraýymdan hem beýikmi? Ol-da, pygamberler-de öldi. Sen Özüň kimdirin öýdärsiň?» diýdiler. ⁵⁴Isa olara şeýle jogap berdi: «Men Özümi şöhratlandyrsam, onda bu şöhrat puç bolar. Meni şöhratlandyryan Öz Atamdyr; siz Oňa Hudaýymyz diýärsiňiz. ⁵⁵Yöne siz Ony tanamaýarsyňyz, Men Ony tanaýaryn. Eger Ony tanamaýaryn diýsem, onda Men hem siziň ýaly ýalançy bolaryn. Emma Men Ony tanaýaryn we Onuň sözünü ýerine ýetirýäriň. ⁵⁶Ataňyz Ybraýym Meniň geljek günüme garaşyp, şatlanýardy. Ol şol günü görüp, juda begendi». ⁵⁷Yahudylar Ondan: «Heniz elli ýaş-da barmadyk halyňa Sen Ybraýymy gördüňmi?» diýip soradylar. ⁵⁸Isa olara: «Size dogrusyny aýdýaryn, Ybraýym dogulmazyndan öň „Men bardyryn“ diýdi. ⁵⁹Şonda Isany daşlamakçy boldular, emma Ol gizlenip, ybadathanadan çykyp gitti.

9-njy bab

Isa bir dogabitdi köri sagaldýar

¹Isa geçip barýarka, bir dogabitdi kör adamy gördi. ²Şagirtleri Ondan:

«Mugallym, bu adamyň kör bolup dogulmagyna kim günäkär? Onuň özi günäkärmi ýa-da ene-atasy?» diýip soradylar. ³Isa olara: «Muňa ol adamyň özi hem, ene-atasy hem günäkär däl. Bu onda Hudaýyň işleriniň görkezilmegi üçin boldy. ⁴Özümi Ibereniň işlerini Men gündiz etmeli. Gije ýetip gelýär, şonda hiç kim işläp bilmez. ⁵Men dünýädekäm, dünýäniň nury Mendirin» diýip jogap berdi. ⁶Onsoň Isa ýere tüýkürdi-de, tüýküligidinden palçyk ýasap, ony körüň gözüne sürtdi. ⁷Soňra oňa: «Git-de, Siloýam howzunda ýuwun» diýdi. (Siloýam «Iberilen» diýmekdir.) Ol gidip ýuwundy we yzyna gözleri açylyp geldi. ⁸Goňşulary we onuň owal dilegçilik edip ýörenini görenler: «Bu oturyp, dilegçilik edýän adam dälmi?» diýip soradylar. ⁹Käbirleri: «Şol» diýdiler; käbirleri: «Ýok, bu şoňa meňzeş» diýdiler. Ýöne onuň özi: «Hawa, men şol adam» diýdi. ¹⁰Ondan: «Şeýle bolsa, onda gözleriň nähili açyldy?» diýip soradylar. ¹¹Ol: «Isa diýen Adam palçyk ýasap, gözüme sürtdi-de: „Siloýam howzuna git-de, ýuwun“ diýdi. Men hem gidip ýuwundym welin, gözlerim açylaýdy» diýip jogap berdi. ¹²Ondan: «Şol Adam niredede?» diýip soradylar. Ol: «Bilemok» diýip jogap berdi.

¹³Ozal kör bolan bu adamy fariseýleriň ýanyna getirdiler. ¹⁴Isanyň palçyk ýasap, onuň gözlerini açan günü Sabat günüdi. ¹⁵Fariseýler-de onuň gözünüň nähili açylandygy barada soradylar. Ol adam: «Ol meniň gözüme palçyk sürtdi, onsoň ýuwundym. Indi men görýärim» diýip jogap berdi. ¹⁶Fariseýleriň käbirleri: «Ol Adam Hudaýdan däl, sebäbi Sabat gününü saklamaýar» diýdiler. Başgalary bolsa: «Eýsem günäkär adam beýle gudratly alamatlary görkezip bilermi?» diýdiler. Şeýdip, olaryň arasynda agzalaýlyk

döredi. ¹⁷Olar ýene-de körden: «Gözüni açan şol Adam barada näme diýýärsiň?» diýip soradylar. Ol hem: «Ol bir pygamber» diýdi. ¹⁸Ýahudylaryň baştutanlary gözleri açylan adamyň ejesi bilen kakasyny çagyryp soraýançalar, onuň ozal kör bolup, indi gözleriniň açylandygyna ynanmadylar. ¹⁹Olardan: «Kör doguldy diýýän ogluňyz şumy? Indi bu nädip görýär?» diýip soradylar. ²⁰Onuň ejesi bilen kakasy olara: «Munuň öz oglumyzydygyny, onuň kör doglandygyny bilýäris. ²¹Ýöne onuň indi nädip görýändigini ýa-da onuň gözünü kimiň açandygyny biz bilmeýäris. Ol indi bir ýetişen ýigit, özünden soraň, goý, özi aýdyp bersin» diýip jogap berdiler. ²²Onuň ejesi bilen kakasy ýahudylaryň baştutanlaryndan gorkularyna şeýle diýdiler. Sebäbi ýahudylar Isanyň Mesihdigini ykrar eden adamy sinagogadan kowmak barada dil birikdiripdiler. ²³Şonuň üçin onuň ejesi bilen kakasy: «Ol bir ýetişen ýigit, özünden soraň» diýdiler. ²⁴Şeýlelik bilen, fariseýler ozalky köri ikinji gezek çagyryp, oňa: «Hudaýyň haky üçin hakykaty aýt. Biz ol Adamyň günäkärdigini bilýäris» diýdiler. ²⁵Ol adam: «Onuň günäkärdigini ýa-da däldigini bilemok. Ýöne men bir zady bilýärim: ozal kördüm, indi görýärim» diýip jogap berdi. ²⁶«Ol saňa näme etdi? Gözüni nädip açdy?» diýip, ondan ýene soradylar. ²⁷Ol bulara: «Men ýaňy aýtdym ahryr, ýöne diňlemeđiňiz. Näme üçin ýene eşitmek isleýärsiňiz? Ýa sizem Onuň şägirtleri bolmakçymy?» diýip jogap berdi. ²⁸Oňa sögüp: «Onuň şägirdi – sensiň, biz Musanyň şägirdidiris. ²⁹Biz Hudaýyň Musa bilen gepleşendigini bilýäris, bu Adamyň bolsa niredendigini-de bilmeýäris» diýdiler. ³⁰Ýaňky adam olara şeýle jogap berdi: «Haýran

galaýmaly! Siz Onuň niredendigini-de bilmeyärsiňiz, Ol bolsa meniň gözlerimi açdy. ³¹Hudaýyň günäkärleri diňlemeýändigini bilýäris, emma kim Oňa sežde edip, Onuň yradasyny berjaý etse, Hudaý ony diňleýär. ³²Dogabitdi körüň gözüniň açylmagy henize çenli görüp-üşidilen zat däl. ³³Eger Ol Hudaýdan bolmadyk bolsa, hiç zat edip bilmezdi». ³⁴Oňa: «Sen bütinleý günä içinde doglup, indi bize akyl satýarmyň?» diýdiler. Şeýlelikde, ony sinagogadan kowup çykardylar.

Ruhy körlük

³⁵Ony kowup goýberenlerini eşiden Isa ýaňky adamy tapyp: «Sen Ynsan Ogluna ^a iman edýärmiň?» diýdi. ³⁶Ol hem Oňa: «Aga, aýtsana, Ol kimkä? Men Oňa iman edeyin» diýip jogap berdi. ³⁷Isa oňa: «Sen Ony gördüň. Ine, seniň bilen gepleşip duran Şoldur» diýdi. ³⁸Ol hem: «Ýa Reb, iman edýärim» diýip, Oňa sežde etdi. ³⁹Isa oňa: «Men bu dünýä görmeyänler görsün, görýänler kör bolsun diýip, höküm çykarmaga geldim» diýdi. ⁴⁰Muny diňläp duran fariseýleriň kabiri Ondan: «Eýsem bizem körmi?» diýip soradylar. ⁴¹Isa olara: «Kör bolan bolsadyňyz, günäňiz bolmazdy, emma görýäris diýeniňiz üçin günäňiz öz boýnuňyzda galar» diýdi.

10-njy bap

Gowy çopan

¹Isa ýene-de söze başlady: «Men size dogrusyny aýdýaryn, goýun agylyna gapysyndan girmän, başga ýerinden aşyp girýän adam ogrudyr hem garakçdyr. ²Gapydan girýän adam bolsa goýunlaryň çopandyr. ³Sakçy oňa gapyny açyp

berýändir. Goýunlar çopanyň sesini eşidýändirler. Çopan hem goýunlaryny atma-at çagyryp, olary örä alyp çykýandyr. ⁴Çopan goýunlaryny agyldan alyp çykandan soň, olaryň önünden ýöreyändir, onuň sesini tanaýan goýunlar bolsa, onuň yzyna düşýändirler. ⁵Olar kesekiniň yzyna düşýän däldirler, ondan gaçýandyrlar, sebäbi kesekiniň sesini tanaýan däldirler». ⁶Şeýdip, Isa olara bu tymsaly gürrüň berdi, emma olar munuň manysyna düşünmediler. ⁷Isa ýene-de olara şeýle diýdi: «Size dogrusyny aýdýaryn, goýunlar üçin gapy Mendirin. ⁸Menden öň gelenleriň ählisi ogrudylar hem garakçdyr, goýunlar olara gulak asmadylar. ⁹Gapy Mendirin. Kim şu gapydan girse, halas bolar. Ol girip-çykyp, özüne otlag tapar. ¹⁰Ogry diňe ogurlamak, öldürmek, ýok etmek üçin gelyändir. Emma Men olara ýaşaýyş, boletin ýaşaýyş bermek üçin geldim. ¹¹Men gowy çopandyryn. Gowy çopan goýunlary üçin janyny pida edýändir. ¹²Hakyna tutulan adam goýunlaryň hakyky çopany ýa-da eýesi däl. Şonuň üçin ol möjegiň gelyänini göre, goýunlary taşlap gaçýandyr. Möjek süriniň üstüne çozup, olary dargadýandyr. ¹³Ol adam gaçyp gider, sebäbi ol hakyna tutulandyr. Ol goýunlar hakda hiç hili alada etmez. ¹⁴⁻¹⁵Men gowy çopandyryn. Edil Atamyň Meni, Meniňem Atamy tanaýşym ýaly, Men goýunlarymy tanaýandyryn. Olar-da Meni tanaýandyrlar; Men goýunlarym üçin janymy pida edýärim. ¹⁶Meniň bu agyldakylardan başga-da goýunlarym bar. Men olary hem ýygnamalydyryn. Olar hem Meniň sesimi eşiderler, şonda bir süri, bir çopan bolar. ¹⁷Men janymy

^a 9:35 *Ynsan Ogluna* – käbir golýazmalarda *Hudaýyň Ogluna*.

gaýtadan almak üçin pida edýäriň. Şol sebäpden Atam Meni söýýär. ¹⁸Janymy Menden hiç kim almaýar, Özüm pida edýäriň. Meniň janymy pida etmäge-de, ony gaýtadan almaga-da ygtyýarym bar. Men bu buýrugy Atamdan aldym». ¹⁹Bu sözler sebäpli, ýahudylaryň arasy-na ýene-de agzalalyk döredi. ²⁰Olaryň köpüsi: «Ony jyn urupdyr, Ol däliräpdir. Näme üçin siz Ony diňleýärsiňiz?» diýdi. ²¹Başgalar bolsa: «Bular jyn uran adamyň aýtjak sözleri däl. Jyn körleriň gözünü açyp bilermi?» diýdiler.

Ýahudylaryň baştutanlary iman etmeýärler

²²Şol wagt gys paslydy, Iýerusalimde Nur baýramy bellenilýärdi. ²³Isa ybadat-hanada Süleýmanyň eýwany diýen ýerde gezmeläp ýördi. ²⁴Mesih Ýahudylaryň baştutanlary Onuň daşyna üýşüp: «Sen haçana çenli bizi alasarmyk edip goýjak? Eger Mesih bolsaň, anygyny aýt» diýdiler. ²⁵Isa olara: «Men size aýtdym, ýöne siz iman etmeýärsiňiz. Atamyň ady bilen eden işlerim Meniň kimdigime şaýatlyk edýär. ²⁶Ýöne siz iman etmeýärsiňiz, sebäbi size aýdysym ýaly, siz Meniň goýunlarymdan däl. ²⁷Meniň goýunlarym sesime gulak asýarlar, Men hem olary tanaýaryn, olar Meniň yzma düşýärler. ²⁸Men olara baky ýaşayyş berýäriň. Olar asla heläk bolmaz, hiç kim olary Meniň elimden kakyp almaz. ²⁹Olary Maňa beren Atam hemmeden beýikdir. Atamyň elinden olary hiç kim alyp bilmez. ³⁰Atam Ikimiz birdiris» diýip jogap berdi. ³¹Ýahudylaryň baştutanlary Ony daşlajak bolup, ýene ýerden daş aldylar. ³²Isa olara: «Men Atam tarapyndan size köp ýagşylyklar etdim. Bularyň haýsysy

üçin Meni daşlajak bolýarsyňyz?» diýdi. ³³Ýahudylaryň baştutanlary Oňa: «Biz Seni ýagşy iş edýänligiň üçin däl-de, Hudaýa dil ýetirýänligiň üçin, ýagny ynсан halyňa Özüňi Hudaý saýýanlygyň üçin daşlajak bolýarys» diýdiler. ³⁴Isa olara şeýle diýdi: «Mukaddes Kanunyňyzda: „Men diýýäriň: Siz hudaýlarsyňyz“ diýip ýazylan dälmi? ³⁵Mukaddes Ýazgylary üýtgedip bolmaýandygyny bileňzokmy näme?! Hudaýyň Sözi gelen adamlar „hudaýlar“ diýlip atlandyrylan bolsa, ³⁶onda näme Meni Hudaýyň Ogly diýenim üçin küpür geplän hasaplaýarsyňyz? Meni bolsa Atam Özi üçin saýlap-seçip, dünýä iberdi. ³⁷Men Atamyň işlerini etmeýän bolsam, onda Maňa iman etmäň. ³⁸Eger-de Onuň işlerini edýän bolsam, onda Maňa ynanmasaňyz-da, edýän işlerime ynanyň. Şonda Atanyň Mendedigini, Meniňem Atadadygyma anyk göz ýetirersiňiz». ³⁹Şonda Ony ýene tutmaga synanyşdylar, emma Isa olaryň ellerinden sypyp gaçdy. ⁴⁰Isa ýene-de Jordan derýasynyň aňry tarapyna, öňler Ýahýanyň adamlary suwa çümdüren ýerine gitti we şol ýerde galdy. ⁴¹Köp adamlar Onuň ýanyna gelip: «Ýahýa hiç hili gudratly alamat görkezme-de, onuň bu Adam hakdaky aýdanlarynyň bary dogry eken» diýişdiler. ⁴²Şeýlelikde, ol ýerde köp adamlar Isa iman etdiler.

11-nji bap

Lazaryň ölümi

¹Beýtaniýa obasynda Lazar atly bir adam keselläp ýatyrady. Onuň uýalary Merýem bilen Marta hem şol obada ýaşaýardylar. ²Reb Isa hoşboý ysly ýag guýup, Onuň aýagyňy saçy bilen süpüren

áyal şol Merýemdi. Hawa, kesel ýatan Lazar Merýemiň doganydy. ³Şeýlelikde, uýalar: «Agam, Seniň eziz dostuň kesel ýatyr» diýip, Isa habar ýolladylar. ⁴Isa muny eşidip: «Bu kesel onuň ölmegi üçin däl-de, Hudaýyň şöhratlanyp, bu arkaly Hudaýyň Oglunyň şöhrat gazanmagy üçindir». ⁵Isa Martany, onuň uýasyny we Lazary gowy görýärdi. ⁶Emma Lazaryň kesel ýatandygyny bilse-de, Isa öňki bolýan ýerinde ýene iki gün galdy. ⁷Mundan soň Isa şägirtlerine: «Ýahudyýa dolanalyň» diýdi. ⁸Şägirtleri Oňa: «Eý, mugallym, ýahudylaryň baştutanlarynyň Seni daşlajak bolanlary ýaňy dälmi?! Sen ýene-de şol ýere gitjek bolýarsyňmy?» diýdiler. ⁹Isa olara: «Gündiz on iki sagatdan ybarat dälmi? Kim gündiz ýörese büdremez, sebäbi ol bu dünýäniň nuruny görýändir. ¹⁰Emma gije ýöreýän adam bürär, sebäbi onda nur ýokdur» diýip jogap berdi. ¹¹Soňra Isa olara ýene-de: «Dostumyz Lazar uklap ýatyr. Men şony oýarmak üçin gidýärim» diýdi. ¹²Şägirtleri Oňa: «Agam, uklap ýatan bolsa sagalar» diýdiler. ¹³Isa onuň ölen-digi hakda aýdýardy, ýöne olar adaty uky hakda aýdýandyr öýtdüler. ¹⁴Şeýlelikde, Isa olara anygyny aýtdy: «Lazar aradan çykdy. ¹⁵Iman etmegiňiz üçin, Men siziň hatyraňyza ol ýerde bolmandygyma begenýärim. Indi bolsa, ýörün, onuň ýanyna gideliň». ¹⁶Şonda Ekiz lakamly Tomas diýen şägirt beýleki şägirtlere: «Ýörün, bizem gideliň-de, Isa bilen bile öleliň» diýdi.

¹⁷Isa Beýtaniýa gelende, Lazaryň jaýlananyna eýýäm dört gün bolan eken. ¹⁸Beýtaniýa Iýerusalimden bary-ýogy üç çakrym ^a daşlykda yerleşýärdi. ¹⁹Marta bilen Merýeme göwünlik bermäge köp

ýahudylar Lazaryň patasyna gelipdiler. ²⁰Marta Isanyň gelýänini eşidip, Ony garşylamaga çykdy. Merýem bolsa öýde galdy. ²¹Marta Isa: «Eý, Agam, Sen şu ýerde bolan bolsadyň, doganym ölmezdi. ²²Häzir hem Hudaýdan näme dileseň, Seniň dilegiňi bitirjegini bilýärim» diýdi. ²³Isa oňa: «Doganyň direler» diýdi. ²⁴Marta bolsa: «Men ahyrky gün, ýagny ölüleriň direliş gününde onuň direljegini bilýärim» diýdi. ²⁵Isa oňa: «Direlişem, ýaşaýyşam Mendirin, Maňa iman eden ölse-de ýaşar. ²⁶Kim Maňa iman edip ýaşaýan bolsa, ol asla ölmez. Sen şuňa ynanýarsyňmy?» diýdi. ²⁷Ol Isa: «Hawa, Agam. Men Seniň şu dünýä gelmeli Hudaýyň Ogly Mesihdigiňe ynanýarym» diýdi. ²⁸Marta şeýle diýensoň, uýasy Merýemi çagyrmaga gitdi. Ony bir çete çekip: «Mugallym şu ýerde. Ol seni çagyryr» diýdi. ²⁹Merýem muny eşiden badyna ýerinden turup, Isanyň ýanyna gitdi. ³⁰Isa entek oba girmändi, Ol heniz hem Martanyň garşylan ýerindedi. ³¹Öýde Merýemiň ýanynda bolup, oňa göwünlik berýän ýahudylar onuň howlukmaç çykyp gidenini gördüler. Ol aglamak üçin mazara tarap barýandyr öýdüp, olar onuň zyndan gitdiler. ³²Merýem Isanyň duran ýerine geldi. Ony görüp, aýaklaryna ýykyldy-da: «Agam, Sen şu ýerde bolan bolsadyň, doganym ölmezdi» diýdi. ³³Merýemiň we onuň bilen bile gelen ýahudylaryň aglaýanyny görende, Isanyň kalbyny çuňňur gynanç gaplap, yüregi gyýyldy. ³⁴Ol: «Ony nirede jaýladyňyz?» diýip sorady. Oňa: «Eý, Agam, gel, gör» diýdiler. ³⁵Isanyň gözlerinden boýur-boýur yaş akdy. ³⁶Şonda ýahudylar: «Serediň, Ol ony nähili gowy görýän eken!» diýişdiler.

^a 11:18 *Üç çakrym* – grekçe *on bäs stadios*, bu takm. 3 kilometre deňdir.

³⁷Käbirleri bolsa: «Körün gözünü açan Adam Lazary-da ölümden alyp galyp bilmezmi?» diýişdiler.

Isa Lazary direldýär

³⁸Şol wagt Isanyň ýüregi gyým-gyým bolup, mazaryň ýanyna bardy. Mazar bir gowakdy, onuň agzyna bolsa daş goýupdylar. ³⁹Isa: «Daş aýryň» diýdi. Merhumyň uýasy Marta Oña: «Agam, ol eýýäm porsandyr, ony jaýlanymyza dört gün boldy ahyry» diýdi. ⁴⁰Isa oña: «Eger iman etseň, Hudaýyň şöhratyny görersiň diýmänmidim?» diýdi. ⁴¹Şeýlelikde, daş aýrydylar. Isa gözünü göge dikip: «Eý, Ata, Meni eşideniň üçin Saňa şükür edýärim. ⁴²Seniň Meni hemişe-de eşidýändigini bilýärim. Emma bu sözleri şu ýerde duran halk üçin, Meni Seniň iberendigiňe iman etsinler diýip aýtdym» diýdi. ⁴³Şu sözlerden soň Ol gaty ses bilen: «Lazar, daşary çyk!» diýip gygyrdy. ⁴⁴Elleri, aýaklary kepene dolanan, ýüzi ýaglyk bilen saralan merhum mazardan çykdy. Isa olara: «Onuň kepenini aýryň, goý, gitsin» diýdi.

Isany öldürmek baradaky dildüwüşük

(Matta 26:1-5; Mark 14:1,2;

Luka 22:1,2)

⁴⁵Şeýlelikde, Merýemiň ýanyna gelen ýahudylaryň köpüsi Isanyň eden işini görüp, Oña iman etdiler. ⁴⁶Birnäçesi bolsa baryp, Isanyň eden işlerini fariseýlere gürrüň berdiler. ⁴⁷Onsoň ýolbaşçy ruhanylar bilen fariseýler ýokary mejlisi çagyryp: «Näme etmeli? Bu Adam köp gudratlar görkezýär. ⁴⁸Muňa ýol bersek, onda hemmeler Oña iman eder. Rimliler hem gelip, ybadathanamyzy we halkymyzy ýok ederler» diýdiler. ⁴⁹Olaryň arasynda şol ýyl baş ruhany bolan Kaýafa-da bardy. Kaýafa olara: «Siz

hiç zady bilmeýärsiňiz. ⁵⁰Ähli halkyň heläk bolanyndan, bir adamyň halk üçin ölmegi size örän bähbitlidir. Siz näme muňa düşüneňzokmy?» diýdi. ⁵¹Ol muňy öz-özünden aýtmady. Şol ýylyň baş ruhany bolmak bilen ol Isanyň ýahudy milleti üçin öljegini pygamberlik edip aýtdy. ⁵²Ol diňe bir şol millet üçin däl-de, eýsem Hudaýyň dagynyk perzentlerini bir ýere toplaý birleşdirmek üçin hem ölmeli. ⁵³Şeýlelikde, şol günden başlap, Isany öldürmek üçin dil birikdirdiler. ⁵⁴Şondan soň Isa ýahudylaryň arasynda aç-açan gezmedi. Ol çölün golaýyndaky Efraýym şäherine gidip, şägirtleri bilen şol ýerde galdy. ⁵⁵Ýahudylaryň Pesah baýramy ýakynlapdy. Ýurduň ähli künjeklerinden gelen köp adamlar Pesahdan öň tämizleniş dessurlaryny berjaý etmek üçin Iýerusalime gelipdiler. ⁵⁶Olar Isany gözleýärdiler, ybadathanada durkalar, biri-birlerine: «Nähili pikir edýärsiňiz? Ol baýrama gelermi ýa-da gelmez?» diýişýärdiler. ⁵⁷Ýolbaşçy ruhanylar bilen fariseýler bolsa Isany ele salmak üçin, Onuň nirededigini kim bilýän bolsa, habar bermeklerini buýrupdylar.

12-nji bap

Merýem Isa nard ýagyny çalyar

(Matta 26:1-5; Mark 14:1,2;

Luka 22:1,2)

¹Pesah baýramyna alty gün galanda, Isa ýene Beýtaniýa bardy. Isanyň direlden Lazary-da şol ýerdedi. ²Ol ýerde Isanyň hormatyna nahar berildi. Marta hyzmat edýärdi, Lazar bolsa myhmanlar we Isa bilen bir saçağyň başynda otyrdy. ³Onsoň Merýem bir çüýsede gymmatbaha sap-arassa nard ýagyny getirdi-de, Isanyň aýaklaryna çalyp, soňra saçy bilen süpürdi. Ýagyn ýakymly ysy oýun

içine doldy. ⁴Şol wagt Onuň şägirtleriniň biri, Oňa haýynlyk etmegi ýüregine düwen Simunyň ogly Ýudas Iskariýot: ⁵«Näme üçin bu ýag satylyp, onuň puly garyplara paýlanmady? Munuň bahasy bir ýyllyk iş hakyna ^a barabar ahyry» diýdi. ⁶Ol muny garyplaryň gamyny iýmek üçin däl-de, özüniň ogrudygy üçin aýdýardy. Sebäbi ol ortak pul torbasyny göteren bolup, näme berilse, özi alyp ýördi. ⁷Emma Isa olara: «Naçary öz gününe goýuň! Ol Meni jaýlanjak günüme taýýarlamak üçin şeýle etdi. ⁸Garyplar hemişe siziň ýanyňyzda bolar, emma Men siziň ýanyňyzda elmydama bolmaryn» diýdi. ⁹Ýahudylardan bir uly mähelle Isanyň ol ýerdedigini eşidip, diňe bir Isany däl, eýsem, Onuň direlden Lazaryny-da görmäge geldiler. ¹⁰Şonuň üçin ýolbaşçy ruhanylar Lazary-da öldürmegiň maslahatyny etdiler. ¹¹Çünki köp ýahudylar Lazar sebäpli Isa iman edipdiler.

Isa Iýerusalime uly dabara bilen girýär

(*Matta 21:1-11; Mark 11:1-11; Luka 19:28-40*)

¹²Ertesi gün baýramçylyga gelen uly mähelle Isanyň Iýerusalime gelyäni eşitdi. ¹³Adamlar palma şahalaryny alyp, Ony garşylamaga çykdylar. Olar şeýle diýip gygyryşýardylar: «Hudaýa öwgüler bolsun! Rebbiň adyndan Gelyäne alkyş bolsun! Ysraýyl Patyşasyna alkyş bolsun!»

¹⁴⁻¹⁵ Edil Mukaddes Ýazgylarda: «Gorkma, eý, Sion gyzy! Ine, Patyşaň taýhara münüp gelyär» diýip ýazylyşy

ýaly, Isa bir taýhar tapyp mündi. ¹⁶Şägirtleri şol wagt bu zatlara düşünmediler. Emma Isa şöhratlandyrylandan soňra bu sözleriň Ol hakynda ýazylandygy we özleriniň muny ýazylyşy ýaly eden dikleri olaryň ýatларыna düşdi.

¹⁷Isa Lazary mazardan çagyryp direldende, köp mähelle bu wakany gördi. Indi olar bu hakda hemmelere gürrüň berýärdiler. ¹⁸Şonuň üçin Isanyň görkezene bu gudraty barada eşiden köp adamlar Ony garşylamaga çykdylar. ¹⁹Şeýlelikde, fariseýler biri-birine: «Görýäňizmi, elimizden hiç zat gelmeýär. Bütün dünýä Onuň yzyna eýerdi!» diýişýärdiler.

Isa ölüp direljegini öňünden aýdýar

²⁰Baýramçylykda ybadat etmäge Iýerusalime gelenleriň arasynda birnäçe grekler-de bardy. ²¹Olar Jeliläniň Betsaýda şäherinden bolan Filipiň ýanyna gelip: «Eý, aga, biz Isany görmek isleýäris» diýip, ondan haýyş etdiler. ²²Filip hem muny Andrysa aýtdy. Onsoň Andrys bilen Filip bile gidip, Isa aýtdylar. ²³Isa olara şeýle jogap berdi: «Ýnsan Oglunyň şöhratlanmaly wagty geldi. ²⁴Men size dogrusyny aýdýaryn, bugdaý dänesi ýere gaçyp ölmese, ýeke däne bolup galar, ýöne öläýse, köp hasyl berer. ²⁵Bu dünýäde janyny söýýän ony ýitirýändir. Emma bu dünýäde kim janyny ýigrenýän bolsa, ony baky ýaşayş üçin saklaýandyr. ²⁶Kim Maňa hyzmat etmek isleýän bolsa, yzyna eýersin. Men nirede bolsam, Meniň hyzmatkärim-de şol ýerde bolar. Maňa hyzmat eden adamy Atam hormatlar.

^a **12:5 Bir ýyllyk iş hakyna** – grekçe üç yüz *dinar*. Bir dinar bir günlük iş hakyna barabardyr.

²⁷Häzir Meniň ýüregim gam-gussa batýar. Men näme diýeýin? „Eý, Ata, Meni şu pursatdan halas et“ diýeýinmi? Ýok, Men hut şu pursat üçin geldim ahyrin. ²⁸Eý, Ata, adyňy şöhratlandyr!» Şonda gökden: «Men adymy şöhratlandyrdym we ýene-de şöhratlandyryryn» diýen ses geldi. ²⁹Ol ýerde duran mähelle muny eşidip: «Gök güreledi» diýdi. Käbirleri bolsa: «Onuň bilen bir peşişde gepleşdi» diýişdiler. ³⁰Isa olara: «Bu ses Meniň üçin däl-de, siziň üçin geldi. ³¹Indi bu dünýä höküm çykarylmaly wagt geldi. Ine, bu dünýäniň hökümdary şeytan kowlup çykarylar. ³²Ýerden ýokary göterilenimde, Men ähli ynsanlary Özüme çekerin» diýip jogap berdi. ³³Isa muny nähili ölüm bilen öljegini bildirmek üçin aýtdy. ³⁴Mähelle Oňa garşy bolup: «Töwratda aýdylyşyna görä, Mesih ebedi galmanydyr. Onsoň nädip Sen: „Ynsan Ogly ýokary göterilmelidir“ diýýärsiň? Ol Ynsan Ogly diýýäniň kim?» diýip sorady. ³⁵Isa olara: «Nur siziň arasyňyza ýene az wagt bolar. Nur barka, nurda geziň, şonda üstüňizi tümlük basmaz. Çünki tümlükde gezyän özüniň nirä barýanyňy bilýän däl. ³⁶Nur heniz ýanyňyzdaka, nura iman ediň, şonda nuruň perzentleri bolarsyňyz» diýdi. Isa bulary aýdanson, olaryň ýanyndan gidip gizlendi.

Ýahudylaryň ynamsyzlygy

³⁷Isa ýahudylaryň gözleriniň alnynda şunça köp gudratly alamat görkezzen hem bolsa, olar Oňa iman etmediler. ³⁸Bularyň bary Işaya pygamberiň:
«Ýa Reb, biziň habarymyza kim ynandy?

Rebbiň güýç-gudraty kime aýan boldy?»

– diýip aýdan şu sözünüň berjaý bolmagy üçin şeýle boldy.

³⁹Hakykatdan hem, olar ynanyp bilmeýärdiler. Muňa görä, Işaya olar hakda ýene şeýle diýipdir:

⁴⁰«Hudaý olaryň gözlerini kör etdi, ýüreklerini gatady.

Goý, gözleri bilen görmesinler, gulaklary bilen eşitmesinler, aňlary bilen aňlamasynlar,

Maňa dönüp, şypa tapmasynlar».

⁴¹Işaya Isanyň şöhratyny görüp, bu sözleri Ol hakda aýdypdyr. ⁴²Muňa garamazdan, mejlisiň agzalarynyň köpüsi Oňa iman etdi, emma fariseýler zerarly muny açyk ygylan etmediler, sebäbi olar sinagogadan kowulmaktan gorkýardylar. ⁴³Sebäbi olar ynsanlaryň öwgüsini Hudaýyň öwgüsinden gowy gördüler.

⁴⁴Isa bolsa gaty ses bilen şeýle diýdi: «Maňa iman edýän Maňa däl-de, Meni Iberene iman edýändir. ⁴⁵Meni görýän, Meni Ibereni-de görýändir. ⁴⁶Maňa iman eden her kes garaňkylykda galmasyn diýip, Men dünýä nur bolup geldim.

⁴⁷Sözlerimi eşidibem, olary berjaý etmedigiň üstünden höküm çykarmaryn. Sebäbi Men dünýäniň üstünden höküm çykarmaga däl-de, ony halas etmäge geldim. ⁴⁸Meni ret edip, sözlerimi kabul etmeýäne ahyrky günde Meniň hut şu aýdyan sözlerim höküm çykarar. ⁴⁹Sebäbi Men Öz-Özümden geplemedim. Meni iberen Ata näme aýtmalydygymy, nähili sözlemelidigimi Maňa Özi buýurdy. ⁵⁰Onuň buýrugynyň bolsa baky ýaşayşa gowşurýandygyny bilýäriň. Şonuň üçin Atam Maňa näme buýran bolsa, Men size diňe şony aýdýandyryn».

13-nji bap

Isa şagirtleriniň aýagyňy ýuwyýar

¹Pesah baýramynyň öň ýanydy. Isa bu dünýäden aýrylyp, Atasynyň ýanyna gitmeli sagadynyň gelendigini bilýärdi. Isa bu dünýäde Özüniňkileri hemişe söýdi, olary ahyrky güne çenli söýdi.

²Agşamlyk nahar wagtydy. Iblis eýýäm Simunyň ogly Ýudas Iskariýodyň kalbyna Isa haýynlyk etmek niýetini salypdy.

³Isa Atasynyň ähli zady Öz ygtyýaryna berendigini, Özüniň Hudaýdan gelip, Hudaýa gitjekdigini bilýärdi. ⁴Şonuň üçin Ol nahar başyndan turup, donuny çykardy-da, bir ýaglyk bilen bilini guşady. ⁵Onsoň bir legene suw guýdy-da, şagirtleriniň aýaklaryny ýuwup, guşanan ýaglygy bilen süpürmäge durdy. ⁶Isa Simun Petrusyň ýanyna gelende, Petrus Oňa: «Eý, Agam, Sen meniň aýagymy ýuwjak bolýarmyň?» diýdi. ⁷Isa oňa: «Meniň edýän işime entek aklyň çatmaýar, muňa soň düşünersiň» diýdi. ⁸Petrus Oňa: «Ýok, men Saňa aýagymy asla ýuwdurmaryn!» diýdi. Emma Isa oňa: «Eger ýuwmasam, onda Meniň bilen şärikligiň bolmaz» diýip jogap berdi. ⁹Simun Petrus Oňa: «Agam, onda diňe aýagymy däl, elimi-de, başymy-da ýuw» diýdi. ¹⁰Isa oňa: «Ýuwan adamyň diňe aýagyňy ýuwmakdan başga hajaty ýokdur, tutuş bedeni tämizdir. Siz hem tämizsiňiz, ýöne hemmäňiz däl» diýdi. ¹¹Isa Özüne kimiň haýynlyk etjekdigini bilýärdi. Şonuň üçin-de «Hemmäňiz tämiz däl» diýipdi.

¹²Isa olaryň aýaklaryny ýuwup bolanyndan soň, donuny geýdi-de, ýene saçak başyna geçip oturdy we olara şeýle diýdi: «Size näme edenime düşüňärsiňizmi?

¹³Siz Maňa „Mugallym“, „Aga“ diýip, dogry aýdýarsyňyz, sebäbi Men Şolduryn.

¹⁴Eger Men siziň Agaňyz we Mugallymyňyz bolubam, aýagyňyzy ýuwan bolsam, onda siz-de biri-biriňiziň aýagyňyzy ýuwmalysyňyz. ¹⁵Meniň size edenimi, siz hem biri-biriňize edersiňiz diýip, Men size görelde görkezdim. ¹⁶Men size dogrusyny aýdýaryn, gul hojaýyndan beýik däl, habarçy-da özüni iberenden beýik däl. ¹⁷Eger bu zatlara düşüňip, olary berjaý etseňiz, bagtly bolarsyňyz.

Ýudasyň Isa haýynlyk etjekdigi baradaky gürrüň

¹⁸Men siziň hemmäňiz hakda aýtmalaryn. Men Öz saýlanlarymy bilýärim. Emma, goý, bu Mukaddes Ýazgylardaky: „Hatda duzумы iýen maňa haýynlyk etdi“ diýen sözler berjaý bolsun. ¹⁹Men size näme boljagyňy öňünden aýdýaryn. Bular amala aşan wagty siz Meniň kimdigime göz ýetirersiňiz, Maňa ynanarsyňyz.

²⁰Size dogrusyny aýdýaryn, Meniň iberen adamymy kabul eden Meni kabul edýändir, Meni kabul eden bolsa, Meni Ibereni kabul edýändir. ²¹Bu zatlary aýdandan soň, Isanyň ýüregini gussa gaplady. Ol: «Hakykatdan hem, siziň biriňiz Maňa haýynlyk edersiňiz» diýip, açyk aýtdy. ²²Şagirtleri Onuň muny kime kakdyryp aýdýanyňy bilmän, aljyraňnylyk bilen biri-birlerine seredişdiler. ²³Saçak başynda şagirtlerden biri Isa ýaplanyp otyrdy. Ol Isanyň söýgüli şagirdidi. ²⁴Simun Petrus Onuň kime kakdyryp aýdýanyňy soramagy ýaňky şägirde ümledi. ²⁵Ol hem Isa ýaplanyp oturşyna Ondan: «Agam, ol kim?» diýip sorady. ²⁶Isa: «Şu çöregi okara batyryp, kime bersem, ol şoldur» diýip jogap berdi. Onsoň Ol çöregi okara batyrdy-da, ony

Simunyň ogly Ýudas Iskariýoda berdi. ²⁷Çöregi alan badyna, Ýudanyň içine şeýtan girdi. Isa oňa: «Näme etjek bol-saň, tizräk et» diýdi. ²⁸Muny Isanyň oňa näme üçin aýdanyna oturanlaryň hiç biri düşünmedi. ²⁹Pul torba Ýudasda bolansoň, kábirleri Isa oňa: «Baýram üçin bize gerek zatlary satyn al» ýa-da «Garyplara biraz pul paýla» diýýändir öýtdüler. ³⁰Ýudas bolsa çöregi alan badyna daşary çykyp gitdi. Garaňky düşüpdü.

Isa Petrusyň inkär etjekdigini aýdýar
(*Matta 26:31-35; Mark 14:27-31; Luka 22:31-34*)

³¹Ýudas çykyp gidensoň, Isa şeýle diýdi: «Indi Ýnsan Ogly şöhratlandyryldy, Hudaý-da Ol arkaly şöhratlandyryldy. ³²Eger Hudaý Ýnsan Ogly arkaly şöhratlanan bolsa, Ony hem Öz şöhratyna şarik eder. Hawa, Ony şol pursadyň özünde şöhratlandyrar. ³³Balalarym! Men indi siziň bilen uzak bolmaryn. Siz Meni agtararsyňyz, ýöne ýahudylara aýdanymy size-de aýdýaryn: „Meniň gitjek ýerime siz baryp bilmersiňiz“. ³⁴Size bir täze tabşyryk berýärim: biri-biriňizi söýüň. Meniň sizi söýşüm ýaly, siz-de biri-biriňizi söýüň. ³⁵Eger biri-biriňizi söyseňiz, hemmeler siziň Meniň sägirdimidigiňizi bilerler».

³⁶Simun Petrus Isadan: «Agam, Sen nirä barýarsyň?» diýip sorady. Isa oňa: «Sen Meniň bilen häzir gidip bilmersiň, ýöne soňra baryp bilersiň» diýip jogap berdi. ³⁷Petrus Oňa: «Agam, näme üçin men Seniň bilen häzir gidip bilmerin? Men Seniň üçin janymy bermäge-de taýýar» diýdi. ³⁸Isa oňa: «Sen Meniň üçin janyňy bermäge taýýarmyň?! Men saňa dogrusyny aýdýaryn, horaz gygyrmazdan öň, sen Meni üç gezek inkär edersiň» diýip jogap berdi.

14-nji bap

Isa – Hudaýa eltyän ýol

¹Isa ýene söze başlady: «Ýüregiňiz gussa batmasyn. Hudaýa iman ediň, Maňa iman ediň. ²Atamyň öýünde ýaşamaga ýer köpdür. Şeýle bolmasa, Men size: „Ýer taýynlamaga barýaryn“ diýermidim? ³Gidip, siziň üçin ýer taýynlanymdan soňra, ýene gelip, sizi Öz ýanyma alyp giderin. Meniň bolýan ýerimde siz hem bolarsyňyz. ⁴Siz Meniň barýan ýerime eltyän ýoly bilýänsiňiz». ⁵Tomas Oňa: «Agam, biz Seniň nirä barýanyňy bilmesek, ýoly nireden bileli?» diýdi. ⁶Isa oňa: «Ýol, hakykat we ýaşawyş Mendirin, Mensiz hiç kim Atanyň ýanyna baryp bilmez. ⁷Meni çyndan tanasaňyz, Atamy-da tanarsyňyz. Indi Ony tanaýarsyňyz, Ony gördüňiz» diýdi. ⁸Filip Oňa: «Agam, Atany bize görkez, bize şol ýeterlik» diýdi. ⁹Isa oňa şeýle diýdi: «Eý, Filip, Men siziň bilen şeýle köp wagt bolsam-da, Meni tanamadyňmy? Meni gören Atany-da görendir. Seniň „Atany bize görkez“ diýmäň näme? ¹⁰Meniň Atadadygyma, Atanyň hem Mendedigine sen iman etmeýärsiňmi? Size aýdýan sözlerimi Men Öz-Özümden aýtmaýaryn. Tersine, Mende ýaşayan Atam Men arkaly Öz işlerini edýär. ¹¹Meniň Atadadygyma, Atanyň-da Mendedigine iman ediň; hiç bolmanda, görkezen gudratlarym üçin iman ediň. ¹²Size dogrusyny aýdýaryn, Maňa iman eden Meniň bitiren işlerimi-de bitirer, hatda bulardan hem has beýik işleri bitirer. Sebäbi Men Atanyň ýanyna barýaryn. ¹³Atam Ogly arkaly şöhratlanar ýaly, Meniň adym bilen näme dileseňiz, dilegiňizi bitirerin. ¹⁴Hawa, Meniň adym bilen Menden näme dileseňiz, dilegiňizi berjaý ederin.

Isa Mukaddes Ruhy wada berjār

¹⁵Meni söýýän bolsaňyz, buýruklarymy berjaý ediň. ¹⁶Men Atama ýalbararyn, Ol size hemişe siziň bilen boljak başga bir Hemaýatçy, ¹⁷ýagny Hakykat Ruhuny berer. Dünýä Ony kabul edip bilmez, sebäbi dünýä Ony ne görýär, ne-de tanaýar. Ýöne siz Ony tanaýarsyňyz, sebäbi Ol siziň arañyzda ýaşap, içiňizde bolar. ¹⁸Men sizi ýetim goýmaryn, ýene ýanyňyza gaýdyp gelerin. ¹⁹Az salymdan soň dünýä Meni görmez, emma siz görersiňiz. Meniň ýaşaýandygym üçin, siz-de ýaşarsyňyz. ²⁰Şol gün Meniň Atadadygymy, siziň Mendedigiňizi, Meniň-de sizdedigime göz ýetirersiňiz. ²¹Meniň buýruklarymy berjaý edýän kişi Meni söýýändir. Meni söýýäni Atam-da söýer. Men hem ony söýerin we Özümi oňa aýan ederin». ²²Şonda Iskariýot däl-de, beýleki Ýudas Isadan: «Eý, Agam, näme üçin Sen Özüni dünýä däl-de, bize aýan etmek isleýärsiň?» diýip sorady. ²³Isa oňa şeýle jogap berdi: «Kim Meni söýýän bolsa, sözümi berjaý eder. Atam hem ony söýer. Men Atam bilen ol adamyň ýanyna baryp, onuň bilen ýaşarys. ²⁴Meni söýmeýän Meniň sözümi berjaý edýän däl. Siziň bu eşidýän sözleriňiz Meniňki däl-de, Meni iberen Atanyňkydyr. ²⁵Men bu zatlary size Özüň ýanyňyzdakam aýdýaryn. ²⁶Atanyň Meniň adymdan iberjek Hemaýatçysy, ýagny Mukaddes Ruh size ähli zady öwreder. Meniň size aýdan ähli sözlerimi ýadyňyza salar. ²⁷Men size rahatlyk goýup barýaryn, Öz rahatlygymy size berýärim. Men muny dünýäniň berşi ýaly bermeýärim. Ýüregiňiz gussa batmasyn, gorkmaň. ²⁸Size „Men gidip barýaryn, emma ýanyňyza gaýdyp gelerin“ diýeni eşiťdiňiz ahryryn. Eger siz Meni

cyndan söýýän bolsaňyz, Meniň Atanyň ýanyna gidýändigime şatlanardyňyz. Çünki Ata Menden beýikdir. ²⁹Men size bu zatlar amala aşmazdan öň aýtdym, amala aşan wagty ynanarsyňyz. ³⁰Maňa indi siziň bilen gepleşere köp wagt galmady, sebäbi bu dünýäniň hökümdary şeýtan gelýär. Onuň Men babatda hiç hili ygtyýary ýokdur. ³¹Emma dünýä Meniň Atany söýýändigimi, Atanyň Özüme näme buýran bolsa, şony berjaý edýändigimi bilmelidir. Hany, turuň, bu ýerden gideliň».

15-nji bap

Üzüm agajy we şahalar

¹Men hakyky üzüm agajydyryn we Atam bagbandyr. ²Ol Meniň miwe bermeýän her bir şahamy kesip taşlaýar, miwe berýänini bolsa tämiz bolar ýaly we köp miwe berer ýaly timarlaýar. ³Meniň size aýdan sözüň arkaly siz bereýýäm tämizsiňiz. ⁴Mende ýaşañ, Men hem sizde ýaşayn. Üzüm agajyndan aýrylan şaha öz-özünden miwe berip bilmeýşi ýaly, Menden aýrylsaňyz, siz hem miwe berip bilmersiňiz. ⁵Men üzüm agajydyryn, siz şahalarsyňyz. Kim Mende, Menem onda ýaşasam, ol bol miwe berer. Siz Menden üzňe hiç zat edip bilmersiňiz. ⁶Kim Mende ýaşamasa, kesilen şaha kimin taşlanyp, gurar. Guran şahalary bolsa ýygnap, oda ýakarlar. ⁷Mende mesgen tutup, sözlerimi ýüregiňizde saklasaňyz, näme dileseňiz, size berler. ⁸Siz köp miwe berip, Meniň şägirtleridigiňizi görkezersiňiz. Bu arkaly Atam şöhratlanar. ⁹Atamyň Meni söýşi ýaly, Men-de sizi söýdüm. Meniň söýgimde galyň. ¹⁰Men Atamyň buýruklaryny berjaý edip, Onuň söýgüsine wepaly bolşum ýaly, siz hem buýruklarymy

berjaý etseňiz, Meniň söýgime wepaly bolarsyňyz. ¹¹Men bu zatlary size şatlygyma şarik bolup, şatlygyňyzyň dolup-daşmagy üçin aýtdym. ¹²Meniň buýrugym şudur: Men sizi nähili söýen bolsam, siz hem biri-biriňizi şonuň ýaly söýüň. ¹³Kim janyny dostlary üçin pida etse, mundan beýik söýgi ýokdur. ¹⁴Eger buýruklarymy berjaý etseňiz, Meniň dostlarym bolarsyňyz. ¹⁵Mundan beýläk Men size gul diýmerin, sebäbi gul hojaýynyň näme edýanini bilýän däldir. Men size dost diýýärin, sebäbi Atamdan eşiden ähli zatlarymy size aýtdym. ¹⁶Siz Meni däl-de, Men sizi saýladym. Men siziň gidip, hiç solmaýan miwe bermegiňiz üçin saýlap-seçdim. Şoňa görä Meniň adym bilen Atadan näme dileseňiz, Ol size berer. ¹⁷Meniň size buýrugym şudur: biri-biriňizi söýüň.

Dünýä sügirtleri ýigrenýär

¹⁸Dünýä sizi ýigrenýän bolsa, onuň sizden öň Meni ýigrenendigini bilň. ¹⁹Dünýäden bolan bolsadyňyz, dünýä sizi özüniňkiler kimin söýerdi. Emma siz bu dünýä degişli däl-siňiz. Men sizi bu dünýäden saýlap aldym. Ine, şonuň üçin hem, dünýä sizi ýigrenýär. ²⁰Meniň size: «Hyzmatkâr hojaýyndan beýik däldir» diýen sözümü ýadyňyza salyň. Olar Meni yzarlasalar, onda sizi-de yzarlarlar. Meniň sözümü berjaý etseler, siziňkini-de berjaý ederler. ²¹Olar size bu zatlaryň ählisini Meniň adym üçin ederler, sebäbi olar Meni Ibereni tanaýarlar. ²²Men gelip, olara aýtmadyk bolsadym, olar günäkär bolmazdylar. Indi bolsa bilmändiklerini bahanalap bilmezler. ²³Meni ýigrenýän Meniň Atamy-da ýigrenýändir. ²⁴Eger Men olaryň

arasynda başga hiç kimiň başarmadyk gudratlaryny görkezmedik bolsam, günäde aýyply bolmazdylar. Indi bolsa eden gudratlarymy görseler-de, Meni hem, Atamy hem ýigrendiler. ²⁵Bu bolsa Mukaddes Ýazgylarda: «Meni nähak ýere ýigrendiler» diýip ýazylan sözleriň berjaý bolmagy üçindir. ²⁶Meniň size Atamdan iberjek Hemaýatçym, ýagny Atamdan çykan Hakykat Ruhy gelen-de, Men hakda şaýatlyk eder. ²⁷Siz hem şaýatlyk ederssiňiz, sebäbi başdan-aýak Meniň bilen bile bolduňyz.

16-njy bap

¹Men size bu zatlary imandan dänmezligiňiz üçin aýtdym. ²Sizi sinagogalardan kowarlar. Şeýle bir döwür geler, sizi öldürmek bilen her bir kişi Hudaýa hyzmat edýändirin öýder. ³Olar bu işleri Atam bilen Meni tanamaýandyklary üçin ederler. ⁴Bulary Men size häzirden aýdyp goýýaryn. Wagty gelende, bulary size aýdandygymy ýadyňyza salarsyňyz.

Mukaddes Ruhun hyzmaty

Size bulary ilkibaşda gürrün bermedim, sebäbi Özüm siziň bilen bile dim. ⁵Indi bolsa Men Özümü Ibereniň ýanyna gidýärin. Siziň hiç biriňiz Menden: «Nirä gidýärsiň?» diýip soramaýarsyňyz. ⁶Muňa derek bu zatlary aýdanym üçin siziň ýüregiňiz gaýgy-gama batdy. ⁷Emma Men size hakykaty sözleýärin: Meniň gitmegim siziň üçin bähbitdir. Men gitmesem, Hemaýatçy size gelmez, gitsem welin, Ony size ibererin. ⁸Hemaýatçy gelen wagty dünýäniň günä, adalat we höküm babatda nähakdygyny subut eder. ⁹Günä baradaky hakykat şundan ybarat: adamlar Maňa ynanmaýarlar.

¹⁰Adalat babatda bolsa, Men Atamyň ýanyna gidýäriň we mundan beýläk siz Meni görmersiňiz. ¹¹Höküm babatda aýtsam, bu dünýäniň hökümdary şeytan höküm edilendir. ¹²Size aýtjak ýene köp zatlarym bar, emma mundan artygy aňňyza sygmaz. ¹³Emma Hakykat Ruh y gelen wagty sizi tutuş hakykata alyp gider. Ol Öz-Özünden geplemez, näme eşitse, şony geplär we geljek zatlary size aýan eder. ¹⁴Ol Meni şöhratlandyryr, sebäbi Menden eşiden zatlaryny size aýan eder. ¹⁵Atamyň ähli zatlary Meniňkidir. Şonuň üçin Menden eşiden zatlaryny size aýan eder diýdim. ¹⁶«Az wagtdan soň siz Meni görmersiňiz, emma köp wagt geçmänkä, ýene Meni görersiňiz».

Gaygyňyz şatlyga öwrüler

¹⁷Şonda Isanyň käbir şagirtleri biri-birine: «Onuň: „Az wagtdan soň Meni görmersiňiz, emma köp wagt geçmänkä, ýene Meni görersiňiz“, şeýle hem: „Men Atamyň ýanyna gidýäriň“ diýen sözleri näme aňladýarka?» diýişdiler. ¹⁸Olar sözünü dowam edip: «Az wagtdan soň Meni görmersiňiz diýdigi nämekä? Onuň näme diýmekçi bolýanyňa biz-ä düşümeýäris» diýdiler. ¹⁹Isa Özüne sorag bermek isleýändiklerini bilip, şeýle diýdi: «Az wagtdan soň Meni görmersiňiz, emma köp wagt geçmänkä, ýene Meni görersiňiz diýýänim üçin biri-biriňize sorag berýärsiňizmi? ²⁰Size dogrusyny aýdýaryn, siz aglap ýas tutarsyňyz, dünýä bolsa şatlanar. Siz gaýga batarsyňyz, ýöne gaýgyňyz şatlyga öwrüler. ²¹Aýal dogurjak wagty agyry çekýändir, sebäbi aýy-güni dolandyr. Emma çaga doglandan soň, ol çaganyň dünýä inenliginiň şatlygy bilen gaýgy-gussany unudar. ²²Siz hem şeýlesiniňiz, häzir gam-gussa çekýärsiňiz, emma Men sizi ýene

görerin, şonda göwnüňiz galkynar, hiç kim sizden şatlygyňyzy alyp bilmez. ²³Şol gün Menden hiç zat soramarsyňyz. Size dogrusyny aýdýaryn, Meniň adym bilen Atadan näme dileseňiz, Ol size berer. ²⁴Şu wagta çenli siz Meniň adymdan hiç zat dilemediňiz. Diläň, alarsyňyz, şatlygyňyz dolup-daşar. ²⁵Men bu zatlary size tymsallar arkaly aýtdym, ýöne wagt geler, Men tymsallar bilen geplemän, Atam barada aç-açan gürrüň bererin. ²⁶Şol gün Atamdan Meniň adym bilen özüňiz dilärsiniňiz. Meniň siziň üçin Atamdan dilemegimiň hajaty bolmaz. ²⁷Çünki Atamyň Özi sizi söýýär, sebäbi siz Meni söýüp, Meniň Hudaýdan gelendigime ynanýňyz. ²⁸Men Atamyň ýanyndan gaýdyp, dünýä geldim. Indi bolsa dünýäni taşlap, Atamyň ýanyna barýaryn». ²⁹Isanyň şagirtleri Oňa: «Ine, indi Sen hiç bir tymsalsyz, açyk sözleýärsiň. ³⁰Seniň ähli zatlary bilýändigine biz indi düşündik. Saňa sorag bermegiň geregi ýok. Indi biz Seniň Hudaýdan gelendigine ynanýarys» diýdiler. ³¹Isa olara: «Indi çyndan ynanýarsyňyzmy? ³²Ine, wagt geler, eýýäm geldi hem, ähliňiz öyli-öýüňize dargaşyp gidersiňiz. Meni ýeke taşlap gidersiňiz. Emma Men ýeke däldirin, sebäbi Atam Meniň bilendir. ³³Bu zatlary size Mende rahatlygyňyz bolsun diýip aýtdym. Bu dünýäde gaýgy-gussaňyz bolar, ýöne mert boluň. Men dünýäni ýeňdim!» diýdi.

17-nji bap

Isa doga-dileg edýär

¹Bu zatlary aýdansaň, Isa gözlerini göge dikip, şeýle diýdi: «Eý, Atam, pursat geldi. Ogluňy şöhratlandyr, Ogluň hem Seni şöhratlandyrsyn. ²Sen Ogla ähli ynsanlaryň üstünden ygtyýar berdiň.

Goý, Ogul hem Seniň Oňa tabşyran ähli ynsanlaryňa baky ýaşayyş bersin. ³Baky ýaşayyş bolsa, Seni, ýagny ýeke-täk hak Hudaýy we Seniň iberen Isa Mesihiňi tanamakdyr. ⁴Özüme tabşyran işiňi berjaý etmek bilen Men Seni ýer ýüzünde şöhratlandyrdym. ⁵Eý, Atam, dünýä ýaradylmazdan öňem Seniň Seniň huzuryňda şöhratym bardy. Indi şol şöhrat bilen Meni ýene-de Öz huzuryňda şöhratlandyr.

⁶Dünýäden Özüme beren adamlaryňa Seniň adyňy aýan etdim. Olar Seniň-kidir we Sen olary Maňa berdiň, olar Seniň sözüňi berjaý etdiler. ⁷Indi olar Maňa beren ähli zadyňyň Sendendigini bilýärler. ⁸Çünki Maňa aýdan sözleriňi Men olara ýetirdim. Olar sözleriňi kabul edip, Meniň, hakykatdan-da, Senden gelendigimi bildiler. Meni Seniň iberendigiňe iman etdiler. ⁹Olar üçin Saňa ýalbarýaryn. Dünýä üçin däl-de, Maňa beren adamlaryň üçin ýalbarýaryn, çünki olar Seniňkidir. ¹⁰Meniň ähli zadym Seniňkidir, Seniňki-de Meniňkidir, Men olar arkaly şöhratlandym. ¹¹Men bu dünýäde mundan artyk galmaryn, emma olar entek dünýädedirler. Men Seniň ýanyňa dolanyp barýaryn. Eý, Mukaddes Atam, Maňa beren adamlaryňy Öz gudratly güýjüň bilen gora. Maňa-da şol güýji Sen berdiň. Şonda olar hem Biziň ýaly bir bolsunlar. ¹²Men olaryň ýanyndakam, Maňa beren gudratyň bilen olary gorap sakladym. Mukaddes Ýazgylar berjaý bolsun diýip, heläk edilmeli adamdan başga olaryň hiç biri ýitmedi. ¹³Indi Men Seniň ýanyňa barýaryn. Olar Meniň şatlygymdan dolsun diýip, bulary olara heniz bu dünýädekäm aýdýaryn. ¹⁴Men olara Seniň sözleriňi ýetirdim, dünýä bolsa olary ýigrendi. Çünki Meniň dünýäden bolmaýşym

ýaly, olar-da dünýäden dälidirler. ¹⁵Olary dünýäden almagyňy däl-de, şeytandan goramagyňy dileýärim. ¹⁶Meniň bu dünýäden bolmaýşym ýaly, olar-da bu dünýäden dälidirler. ¹⁷Seniň sözüň hakykatdyr. Hakykatyň arkaly olary mukaddes et. ¹⁸Seniň Meni dünýä iberiş ýaly, Men hem olary dünýä iberdim. ¹⁹Olar hem Seniň hakykatyň arkaly mukaddes bolary ýaly, Men Özümi Saňa bagyş etdim. ²⁰Men diňe olar üçin däl, eýsem olaryň wagzy bilen Maňa iman etjekler üçin-de dileg edýärim. ²¹Olaryň hemmesi bir bolsun. Ata, Seniň Mende, Meniň-de Sende bolşum ýaly, olar hem Bizde bolsunlar. Şeýlelikde, Meni Seniň iberendigiňe dünýä iman etsin. ²²Maňa beren şöhratyňy olara berdim. Biziň bir bolşumyz ýaly, olar-da bir bolsun. ²³Men olardadyryn, Sen bolsa Mendesiň. Meni Seniň iberendigiňi, Meni söýşüň kimin olary-da söýýändigini dünýä biler ýaly, olar bütewi birlikde bolsunlar. ²⁴Eý, Ata, Seniň Maňa beren ynsanlaryň-da Meniň bilen bir ýerde bolmaklaryny isleýärim. Şeýle hem, goý, olar Meniň şöhraty-my we Seniň Maňa beren şöhratyňy görsünler. Çünki Sen Meni dünýä ýaradylmazdan öň söýýärdiň. ²⁵Eý, adalatly Ata, dünýä Seni tanamaýar, emma Men Seni tanaýaryn. Bu adamlar hem Meni Seniň iberendigiňi bilýärler. ²⁶Maňa bolan söýgiň olarda-da bolsun, Men hem olarda bolaýyn diýip, Seniň adyňy olara tanatdym we tanatmagy dowam ederin».

18-nji bap

Isa tutulýar

(Matta 26:47-56; Mark 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹Bu zatlary aýdyp bolansoň, Isa şa-girtleri bilen Kidron deresinden geçip, ol

ýerdäki zeýtun bagyna girdi. ²Şägitleri bilen Isa şol ýerde ýygy-ýygydan duşuşyp durýardy. Şoňa görä, Oňa haýynlyk eden Ýudas hem ol ýeri bilýärdi. ³Ol Rim esgerleriniň bir bölümi bilen birlikde ýolbaşçy ruhanylaryň we fariseýleriň iberen garawullaryny alyp geldi. Olaryň elleri çyraly, panusly we ok-ýaraglydy. ⁴Isa Öz başyna düşjek ähli zady bilýärdi. Şonuň üçinem öňe çykyp, olardan: «Kimi gözleýärsiňiz?» diýip sorady. ⁵Olar Oňa: «Nasyraly Isany» diýip jogap berdiler. Isa olara: «Şol Mendirin» diýdi. Oňa haýynlyk eden Ýudas-da olar bilen durdy. ⁶Isa olara: «Şol Mendirin» diýende, olar yza çekilip, ýere ýykyldy. ⁷Isa olardan ýene: «Kimi gözleýärsiňiz?» diýip sorady. Olar: «Nasyraly Isany» diýdiler. ⁸Isa olara: «Men size „Şol Mendirin“ diýdim ahyryn. Meni gözleýän bolsaňyz, bulary goýberiş, gitsinler» diýdi. ⁹Isa muny «Maňa berenleriňden hiç birini ýitirmedim» diýen sözleriniň berjaý bolmagy üçin aýtdy. ¹⁰Şol wagt Simun Petrus gylyjyny gynundan çykardy-da, baş ruhanyň hyzmatkärini urup, sag gulagyny kesdi. Ol hyzmatkäriň ady Malhusdy. ¹¹Isa Petrusa: «Gylyjyňy gynyna sal. Atamyň Maňa beren hasrat kasesinden içmäýinmi?» diýdi. ¹²Onsoň esgerler, olaryň harby serkerdesi we ýahudy garawullary Isany tutup, elini-aýagyny daňdylar. ¹³Ony ilki Hananyň ýanyna alyp bardylar. Hanan şol ýyl baş ruhany saýlanan Kaýafanyň gaýynatasydy. ¹⁴Halk üçin bir adamyň ölmeği bähbitlidir diýip, ýahudylara maslahat beren hem Kaýafady.

Petrus Isany inkär edýär

¹⁵Simun Petrus bilen ýene bir şägirt Isanyň yzyna düşüp gitdiler. Ýaňky şägirt baş ruhany bilen öňden tanyş bolansoň, ol Isa bilen bile baş ruhanyň howlusyna girdi. ¹⁶Ýöne Petrus

daşarda, gapynyň agzynda durdy. Onsoň baş ruhany bilen tanyş şägirt daşary çykdy-da, gapyny saklaýan aýala bir zatlar aýdyp, Petrusy içeri saldy. ¹⁷Gapyny saklaýan aýal Petrusa: «Senem bu Adamyň şägirtlerinden-ä dälisiň?» diýip sorady. Ol: «Ýok» diýip jogap berdi. ¹⁸Howanyň sowuk bolany üçin hyzmatkärler we garawullar ot ýakyp, çoýunyp durdular. Petrus hem olaryň ýanynda ýylyny durdy.

Baş ruhany Isany sorag edýär

(Matta 26:59-66; Mark 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹Baş ruhany Isadan Onuň şägitleri we taglymaty barada sorady. ²⁰Isa oňa jogap berip: «Men dünýä ähli zadý aç-açan aýtdym. Ähli ýahudylaryň ýygnaýan sinagogalarynda we ybadathanada hemişe öwretdim, gizlinlikde hiç zat aýtmadym. ²¹Näme üçin Menden sorayarsyň? Näme aýdanymy eşidenlerden sora. Olar Meniň näme diýenimi bilýändirler» diýdi. ²²Bu zatlary aýdyp bolansoň, şol ýerde duran garawullaryň biri Isanyň dulugyna bir şapbat çalyp: «Baş ruhana şeýle jogap berýärsiňmi?» diýdi. ²³Isa oňa: «Men nädogry aýdan bolsam, munuň nädogrudygyny subut et. Eger dogry aýdan bolsam, onda näme üçin Meni urýarsyň?» diýdi. ²⁴Onsoň Hanan Isanyň elini daňdyryp, Ony baş ruhany Kaýafanyň ýanyna iberdi.

Petrus Isany ýene inkär edýär

(Matta 26:71-75; Mark 14:69-72; Luka 22:58-62)

²⁵Simun Petrus ol ýerde oda çoýunyp durdy. Ondan: «Senem Onuň şägirtlerinden-ä dälisiň?» diýip soradylar. Emma ol: «Ýok» diýip inkär etdi. ²⁶Ol ýerde baş ruhanyň hyzmatkärlerinden biri

Petrusyň gulagyny kesen adamyň garyndaşydy. Ol hyzmatkär: «Men seni bagda Onuň bilen bile görmedimmi näme?» diýdi. ²⁷Petrus ýene inkär etdi, edil şol wagt horaz gygyrdy.

Isa Pilatyň önünde

(*Matta 27:1,2,11-31; Mark 15:1-20;*

Luka 23:1-5,13-25)

²⁸Onsoň ýahudylar Isany Kaýafanyň ýanyndan Rim häkiminiň jaýyna alyp bardylar. Şol wagt daň atypdy. Pesah naharyndan iýip biler ýaly we dini döp-dessurlary bozmazlyk üçin ýahudylar häkimiň jaýyna girmediler. ²⁹Şeýlelikde, Pilatyň özi olaryň ýanyna gelip: «Bu Adamy nämede aýyplaýarsyňyz?» diýip sorady. ³⁰Olar: «Bu Adam jenaýatçy bolmadyk bolsa, Ony tutup, seniň ýanyňa getirmezdik» diýip jogap berdiler. ³¹Pilat olara: «Beýle bolsa, Ony äkidiň-de, öz kanunyňyz boýunça höküm çykaryberiş» diýdi. Ýahudylar Pilata: «Biziň kimdir birini ölüme höküm etmäge hakymyz yok» diýdiler. ³²Bu Isanyň Özüniň nähili ölüm bilen öljekdigi barada öňden aýdan sözleriniň berjaý bolmagy üçüni. ³³Onsoň Pilat ýene öz jaýyna girdi-de, Isany çagyryp, Ondan: «Sen ýahudylaryň Patyşasymy?» diýip sorady. ³⁴Isa ondan: «Muny özüňden aýdýarsyňmy ýa-da Men hakda saňa başgalar aýtdymy?» diýip sorady. ³⁵Pilat Isa: «Eýsem men ýahudymy näme? Seni maňa Öz halkyň bilen ýolbaşçy ruhanlyklar tutup getirdiler. Sen näme iş etdiň?» diýdi. ³⁶Isa oňa: «Meniň Patyşalygym bu dünýäden däl. Eger Meniň Patyşalygym bu dünýäden bolsady, onda hyzmatkärlerim Meni ýahudylaryň eline berdirmejek bolup göreşerdiler. Emma Meniň Patyşalygym başga ýerdendir» diýdi. ³⁷Pilat Oňa: «Diýmek, Sen Patyşada?» diýdi. Isa oňa: «Patyşadygymy özüň

aýdyp dursuň. Men hakykata şaýatlyk etmek üçin doguldym, şonuň üçin hem dünýä geldim. Hakykatyň tarapdary bolan her bir adam Maňa gulak asar» diýip jogap berdi. ³⁸Pilat Ondan: «Hakykat näme?» diýip sorady.

Muny diýenden soň, ol ýene ýahudylaryň ýanyna çykyp, olara: «Men Ondan hiç bir ýazyk tapmadym. ³⁹Emma siziň bir adatyňyz bar, şol adat boýunça her ýyl Pesah baýramynda men bir adamy tussaglykdan boşadýardym. Indi siziň üçin ýahudylaryň Patyşasyny boşatmagymy isleýärsiňizmi?» diýdi. ⁴⁰Şonda olar: «Ony däl, bize Barabbasy boşat!» diýip gygyryşdylar.

Barabbas bolsa bir gozgalaňçydy.

19-njy bap

Isa ölüme höküm edilýär

¹Soňra Pilat Isany tutup gamçylatdy. ²Esgerler tikenden täç örüp, Onuň başyna geýdirdiler, egnine gyrgyzy don ýapdylar. ³Ýanyna baryp: «Ýaşasyn ýahudylaryň Patyşasy!» diýişip, Onuň dulugyna şarpyk çaldylar. ⁴Pilat ýene daşary çykyp, ýahudylara: «Ine, Ony siziň önüňize getirýärim. Ondan hiç bir aýyp tapmandygymy bilip goýuň» diýdi. ⁵Şol wagt başy tikenden täçli, egni gyrgyzy donly Isa daşary çykdy. Pilat olara: «Ine, ol Adam!» diýdi. ⁶Ýolbaşçy ruhanlyklar bilen baştutanlar Isany görüp: «Ony haça çüýle, haça çüýle!» diýip gygyryşdylar. Pilat olara: «Ony äkidip, özüňiz haça çüýläň. Men-ä Ondan hiç bir ýazyk tapmadym» diýdi. ⁷Ýahudylaryň baştutanlary: «Biziň bir kanunymyz bar, şol kanun boýunça Ol ölmeli, sebäbi Ol Özüni Hudaýyň Ogly diýip atlandyryar» diýdiler. ⁸Bu sözleri eşidip, Pilat örän gorkdy. ⁹Ol täzedan özüniň häkimlik jaýyna girip, Isadan: «Sen nireli?» diýip

sorady. Emma Isa oňa jogap bermedi. ¹⁰Pilat Oňa: «Sen meniň bilen gepleşmekden ýüz öwürýäňmi? Seni boşatmaga-da, haça çüýlemäge-de meniň ygtyýarymyň bardygyny bileňokmy?» diýdi. ¹¹Isa oňa: «Eger saňa ýokardan berilmedik bolsa, Meniň üstümden hiç hili ygtyýaryň bolmazdy. Şonuň üçin hem, Meni tutup, seniň eline bereniň günäsi has-da agyrdyr» diýip jogap berdi. ¹²Şundan soň Pilat Isany boşatmaga synanyşdy. Emma ýahudylaryň baştutanlary gygryşyp: «Ony boşatsaň, sen imperatoryň dosty dälsiň. Kim-de kim özüni patyşa saýsa, ol imperatora garşydyr» diýdiler. ¹³Pilat bu sözleri eşidip, Isany daşary alyp çykdy we Daş seki diýilýän ýerde höküm kürsüsünde oturdy. Bu ýeriň arameýçe ady Gabbatady. ¹⁴Pesah baýramyna taýýarlyk günüdi. Günortana golaý Pilat ýahudylara ýüzlenip: «Ine, siziň Patyşaňyz!» diýdi. ¹⁵Olar: «Güm et Ony! Ýok et! Ony haça çüýle!» diýip gygryşdylar. Pilat olardan: «Patyşaňyzy haça çüýläýinmi?» diýip sorady. Ýolbaşçy ruhanylar: «Biziň imperatordan başga patyşamyz ýokdur» diýip jogap berdiler. ¹⁶Ahyry Pilat Isany haça çüýlemek üçin, Ony esgerleriň eline tabşyrdy.

Isa haça çüýlenýär

(*Matta 27:32-44; Mark 15:21-32; Luka 23:26-43*)

¹⁷Esgerler Isany alyp gitdiler. Isa haçyny Özi göterip, Kelleçanak diýilýän ýere geldi. Bu ýeriň arameýçe ady Golgotady. ¹⁸Ol ýerde Isany we Onuň bilen bile ýene iki adamy haça çüýlediler: olaryň biri – Onuň sag tarapynda, beýlekisi çep tarapyndady, Isa bolsa ortadady. ¹⁹Pilat bir tagtanyň ýüzüne ýazgy ýazdyryp,

ony haçyň ýokarsyndan asdyrdy. Tagtada: «ÝAHUDYLARYŇ PATYŞASY NASYRALY ISA» diýlip ýazylandy. ²⁰Isanyň haça çüýlenen ýeriniň şähere golaýdygy üçin, ýazgyny köp ýahudylar okadylar. Ol ýewreýçe, grekçe we latynça ýazylypdy. ²¹Ýahudylaryň ýolbaşçy ruhanylary Pilata: «Muny „Ýahudylaryň Patyşasy“ diýip ýazma-da, „Özüni Men ýahudylaryň Patyşasy diýip atlandyrdy“ diýip ýaz» diýdiler. ²²Pilat olara: «Eý-ýäm ýazjagymy ýazdym» diýip jogap berdi. ²³Isany haça çüýlän esgerler Onuň egin-eşigini aldylar. Onuň geýimlerini dört bölege bölüp, her esgere bir paý berdiler. Içki köýnegini hem aldylar. Içki köynek tikilgi däl-de, boýdan-başa tutuş dokalgady. ²⁴Esgerler biri-birine: «Geliň, muny ýyrtmalyň, muňa bije atalyň, kimiň bijesi çyksa, şol alar» diýdiler. Bu Mukaddes Ýazgylardaky:

«Özara paýlaşýarlar geýimlerini, eginbaşym üçin bije atýarlar»

diýen sözleriň berjaý bolmagy üçin şeýle boldy. Esgerler şeýle hem etdiler.

²⁵Isanyň haçynyň ýanynda Onuň ejesi, daýzasy, Klopasyň aýaly Merýem we magdalaly Merýem dagy durdy. ²⁶Isa ejesini we onuň ýanynda duran söýgüli şägirdini görüp, ejesine: «Eý, zenan, bu seniň ogluňdyr» diýdi. ²⁷Onsoň şägirde garap: «Bu-da seniň ejeňdir» diýdi. Şondan soň ýaňky şägirt ony öz öýüne aldy.

Isanyň ölümi

(*Matta 27:45-56; Mark 15:33-41; Luka 23:44-49*)

²⁸Onsoň Isa ähli zadyň tamam bolup barýanyny bilip, Mukaddes Ýazgylaryň berjaý bolmagy üçin, «Suwsadym» diýdi. ²⁹Esgerler sirkeden doly küýzä

bir esgini batyryp, käkilik otunyň baldagyna daňdylar-da, içirjek bolup, ony Isanyň agzyna ýetirdiler. ³⁰Isa sirkeden dadyp: «Hemmesi berjaý boldy!» diýdi we başyny egip jan berdi.

³¹Şol gün Taýýarlyk günüdi, ertesi bolsa esasy gün – Sabat günüdi. Şol sebäpden Sabat günü jesetler haçda galmaz ýaly, ýahudylaryň baştutanlary Pilatdan haça çüýlenenleriň injiklerini döwüp, jesetleri aşak düşürtmegi haýyş etdiler. ³²Şonuň üçin hem, esgerler baryp, ilki bilen Isanyň gapdalynda haça çüýlenen birinji adamyň, soňra ikinji adamyň injiklerini döwdüler. ³³Emma Isanyň ýanyna gelenlerinde, Onuň eýýäm ölen-digini görüp, injiklerini döwmediler. ³⁴Muňa garamazdan, esgerleriň biri naýza bilen Onuň böwrüni dildi, şobada ondan gan bilen suw çogdurlydy. ³⁵Muny gören adam şaýat boldy, onuň şaýatlygy hakdyr. Ol siziň iman etmegiňiz üçin, özüniň dogry sözleýändigini bilýändir. ³⁶Bu iş «Onuň ýekeje süňki hem döwülmez» diýen Mukaddes Ýazgylaryň berjaý bolmagy üçin boldy. ³⁷Mukaddes Ýazgylaryň başga bir ýerinde bolsa: «Olar özleriniň deşim-deşim edenine serederler» diýilýär.

Isa jaýlanýar

(*Matta 27:57-61; Mark 15:42-47; Luka 23:50-56*)

³⁸Onsoň Isanyň şägirdi bolan, ýöne ýahudylardan gorkup, muny ýaşyryp ýören arimatiýaly Ýusup Onuň jesedini haçdan düşürüp almaga Pilatdan rugsat sorady. Pilat oňa rugsat berdi. Ol baryp, Isanyň

jesedini haçdan düşürüp aldy. ³⁹Ozal gijäniň içinde Isanyň ýanyna baran Nikodim hem Ýusup bilen bileli. Nikodim jemi agramy iki put ^a bolan garyşyk mür bilen aloe alyp geldi. ⁴⁰Ol ikisi Isanyň jesedini getirip, ýahudylaryň jaýlama adaty boýunça Ony ýakymly ysly ýag sepilen kepene doladylar. ⁴¹Isanyň haça çüýlenen ýerinde bir bag bardy. Ol bagda heniz hiç kim jaýlanmadyk bir täze mazar bardy. ⁴²Şol gün ýahudylaryň Sabat gününe taýýarlyk günüdi. Şonuň üçin mazar golaý bolansoň, Isanyň jesedini şol mazarda goýdular.

20-nji bap

Isa direlýär

(*Matta 28:1-8; Mark 16:1-8; Luka 24:1-12*)

¹Hepdäniň birinji günü ^b, entek alagaraňkyka, magdalaly Merýem irden mazara bardy. Görse, mazaryň agzynyndan daş aýrylypdyr. ²Şonda ol Simun Petrus bilen Isanyň söýgüli şägirdiniň ýanyna ylgap baryp, olara: «Agamyzy mazardan çykaryp äkidipdirler. Ony nirede goýandyklaryny bilmeýäris» diýdi. ³Petrus bilen beýleki şägirt dessine mazara tarap ýola düşdüler. ⁴Olaryň ikisi-de ylgayardy, ýöne beýleki şägirt Petrusdan çalt ylgap, mazara ondan öň bardy. ⁵Ol eglip seredende, mazaryň içinde kepeniň ýatandygyny gördi, ýöne içerik girmedir. ⁶⁻⁷Şol wagt onuň zzyndan Simun Petrus hem geldi. Ol mazara girip, ýerde ýatan kepeni we Isanyň başyna oralan ýaglygy gördi.

^a **19:39** *Iki put* – grekçe *ýüz lytra*. Bu takm. 30 kg deňdir.

^b **20:1** *Hepdäniň birinji günü* – bu ýewreýleriň senenamasy boýunça ýekşenbe günüdür.

Emma ýaglyk kepen bilen bir ýerde bolman, aýry bir ýerde çözülgü ýatyrdy. ⁸Soňra ol ýere birinji bolup baran şägirt hem mazaryň içine girdi. Muny görüp, ol Isanyň direlendigine ynanýdy. ⁹Şol pursada çenli olar Mukaddes Ýazgylarda Isanyň direljekdigi barada aýdylan sözlere henizem düşünmändiler.

Isa magdalaly Merýeme görünyär
(Matta 28:9,10; Mark 16:9-11)

¹⁰Bu wakalardan soň şägirtler ýene öýli-öýüne gaýtdylar. ¹¹Merýem bolsa mazaryň agzynda durup aglaýardy. Ol gözyaş edip durka, mazaryň içine eglip seredende, ¹²ak eşikli iki sany perişdä gözi düşdi. Olaryň biri Isanyň jesediniň ýatan ýeriniň başujunda, beýlekisi-de aýagujunda otyrýdy. ¹³Olar ondan: «Eý, zenan, näme üçin aglaýarsyň?» diýip soradylar. Merýem olara: «Agamy mazardan çykaryp alyp gidipdirler. Ony nirede goýandyklaryny bilmeýärim» diýdi. ¹⁴Şeýle diýip, arkasyna öwürülende, ol ýerde Isanyň durandygyny gördi, ýöne Ony tanamady. ¹⁵Isa oňa: «Eý, zenan, näme üçin aglaýarsyň? Kimi gözleýärsiň?» diýdi. Merýem Oňa bagbandyr öýdüp: «Eý, aga, Ony mazardan sen äkiden bolsaň, nirede goýanyňy maňa aýt, men Ony alyp gideýin» diýdi. ¹⁶Isa oňa: «Merýem!» diýdi. Ol hem Oňa tarap gaňrylyp seredip: «Rabbuni!» diýdi. (Bu arameýçe «Mugallymym» diýmekdir.) ¹⁷Isa oňa: «Maňa golaýlaşma, sebäbi Men entek Atamyň ýanyna çykamok. Sen doganlarymyň ýanyna gidip, olara Meniň göge, Atamyň – Hudaýymyň ýanyna barýanymy aýt. Ol siziň-de Ataňyzdyr we Hudaýyňyzdyr» diýdi. ¹⁸Magdalaly Merýem şägirtleriň ýanyna gitdi. Olara: «Rebbi gördüm!» diýip, Rebbiň özüne aýdanlaryny şägirtlere habar berdi.

Isa şägirtlerine görünyär

(Matta 28:16-20; Mark 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹Hepdäniň şol ilkinji güni agşamara Isanyň şägirtleri üşüp, ýahudylardan gorkularyna gapylary gulplap otyrdylar. Birdenkä Isa olaryň arasynda peýda bolup: «Size rahatlyk bolsun!» diýdi. ²⁰Muny aýdyp, olara Öz ellerini, böwrüni görkezdi. Şägirtleri Rebbi görüp şatlandylar. ²¹Isa olara ýene-de: «Size rahatlyk bolsun! Atamyň Meni iberişi ýaly, Men hem sizi iberýärim» diýdi. ²²Şeýle diýip, olaryň üstüne üfläp goýberdi-de: «Mukaddes Ruh kabul ediň. ²³Siz kimiň günäsini bagyşlasaňyz, şol bagyşlanar, kimiň günäsini bagyşlama-saňyz, şol bagyşlanmaz» diýdi.

Isa Tomasa görünyär

²⁴Isa gelen mahaly Onkileriň biri, Ekiz lakamly Tomas diýen şägirt olaryň ýanynda däl. ²⁵Beýleki şägirtler oňa: «Reb Isany gördük!» diýdiler. Emma Tomas olara: «Men Onuň ellerinde çüýleriň yzyny görüp, şol yzlara barmaklarymy degirmesem, böwrüni elläp görmesem, asla ynanmaryn» diýdi.

²⁶Sekiz günden soň, şägirtler ýene öýde üşüp otyrdylar. Bu gezek Tomas hem olaryň arasyndady. Gapylar gulply bolsa-da, Isa öýe girip, olaryň arasynda durdy. Ol: «Size rahatlyk bolsun!» diýdi. ²⁷Onsoň Isa Tomasyň ýanyna baryp, oňa: «Barmagyňy bu ýere degir, ellerime seret! Eliňi uzat-da, böwrüme degir. Şübhelenmäni bes et, imanly bol» diýdi. ²⁸Tomas Oňa: «Sen meniň Rebbimsiň! Meniň Hudaýymyň!» diýdi. ²⁹Isa oňa: «Sen Meni göreniň üçin iman etdiň. Görmän iman edenler nähili bagtly!» diýdi. ³⁰Isa şägirtleriniň ýanynda bu

kitapda ýazylmadyk başga-da köp gudratly alamatlar görkezdi. ³¹Ýöne bular siziň Isanyň Hudaýyň Ogly Mesihdigine iman etmegiňiz üçin we iman edip, Onuň ady bilen ýaşaýşa gowuşmagyňyz üçin ýazyldy.

21-nji bap

Isa kölüň kenarynda

¹Bu wakalardan soň, Isa Tiberiýa kölüniň ^a kenarynda ýene şägirtlerine göründi. Bu şeýle boldy: ²Simun Petrus, Ekiz lakamly Tomas, Jeliläniň Kana şäherinden bolan Natanaýel, Zebedeýiň ogullary we Isanyň şägirtlerinden ýene ikisi bir ýere üşüp diler. ³Simun Petrus olara: «Men balyk tutmaga gidýärim» diýdi. Olar-da: «Biz hem seniň bilen gitjek» diýdiler-de, gaýyga münüp gitdiler, ýöne şol gije hiç zat tutup bilmediler. ⁴Gün doganda, Isa kenarda durdy, ýöne şägirtleri Onuň Isadygyny bilmediler. ⁵Isa olardan: «Eý, dostlar, iýmäge zadyňyz barmy?» diýip sorady. Olar: «Ýok» diýip jogap berdiler. ⁶Isa olara: «Toruňyzy gaýygyň sag tarapyna taşlaň, tutarsyňyz» diýdi. Olar tory sag tarapa taşladylar welin, şeýle bir köp balyk tutdular, hatda balygyň köplüginde ýaňa tory çekip çykarybam bilmediler. ⁷Şonda Isanyň söýgüli şägirdi Petrusa ýüzlenip: «Bu Reb Isadyr!» diýdi. Simun Petrus Onuň Rebdigini eşiden badyna egnindäki köyneginiň etegini guşagyna gysdyryp, özüni köle oklady. ⁸Beýleki şägirtler bolsa balykdan doly tory çekip, gaýyk bilen ýüzüp geldiler. Olar kenardan uzak dældiler, onuň iki ýüz ädim çemesi golaýyndadylar. ⁹Olar gury ýere çykanlarynda, çörek we közüň üstünde

bişip duran balyk gördüler. ¹⁰Isa olara: «Indi tutan balyklaryňyzdan getirin» diýdi. ¹¹Simun Petrus gaýyga münüp, içinde yüz elli üç sany ullağan balykdan doly tory kenara çykardy. Balyk şeýle köp bolsa-da, tor ýyrtylmandy. ¹²Isa olara: «Hany, geliň, ertirlik ediniň» diýdi. Ondan: «Sen kim?» diýip soramaga şägirtleriň hiç biri milt edip bilmedi. Olar Onuň Rebdigini bilýärdiler. ¹³Isa olaryň ýanyna geldi-de, çöregi alyp, olara berdi, balygy hem şeýle etdi. ¹⁴Bu Isanyň direlenden soň, şägirtlerine üçünji gezek görnüşidi.

Isanyň Petrus bilen söhbedi

¹⁵Olar nahar edinip bolanlaryndan soň, Isa Simun Petrusdan: «Eý, Ýohannanyň ogly Simun, sen Meni bulardan artyk söýýärsiňmi?» diýip sorady. Simun Oňa: «Hawa, ýa Reb, Seni söýýändigimi Özüň bilýänsiň» diýdi. Isa oňa: «Guzularymy otlat» diýdi. ¹⁶Isa ikinji gezek ondan ýene: «Eý, Ýohannanyň ogly Simun, sen, hakykatdan hem, Meni söýýärsiňmi?» diýip sorady. Ol hem Isa: «Hawa, ýa Reb, Seni söýýändigimi Özüň bilýänsiň» diýip jogap berdi. Isa oňa: «Goýunlarymy bak» diýdi. ¹⁷Isa ýene-de ondan: «Eý, Ýohannanyň ogly Simun, Meni söýýärsiňmi?» diýip, üçünji gezek sorady. Isanyň «Meni söýýärsiňmi?» diýip üçünji gezek sorany üçin, Petrus gussa batdy. Ol Isa: «Ýa Reb, Sen ähli zady bilýänsiň, Seni söýýänimi-de bilýänsiň» diýdi. Isa oňa: «Goýunlarymy otlat. ¹⁸Men saňa dogrusyny aýdýaryn, ýaşkaň özüň bilini guşap, islän ýeriňe gidýärdiň. Garranyňda welin, elleriňi uzadyp durarsyň, seni başga biri guşandyryp, islemeýän ýeriňe alyp gider» diýdi. ¹⁹Isa

^a 21:1 *Tiberiýa köli* – bu Jelile kölüniň beýleki ady.

bulary Petrusyň nähili ölüm bilen ölüp, Hudaýy şöhratlandyrjakdygyny bildirmek üçin aýtdy. Muny aýdandan soňra oňa: «Meniň yzyna düş» diýdi.

²⁰Petrus yzyna seredende, Isanyň söýgüli şägirdiniň hem öz yzlaryna düşüp gelýänini gördi. Bu şägirt agşamlyk nahary wagtynda Isa ýaplanyp, Ondan: «Agam, Saňa haýynlyk etjek adam kim?» diýip soran şägirtti. ²¹Petrus ony görüp, Isadan: «Ýa Reb, onuň ykbaly nähili bolar?» diýip sorady. ²²Isa oňa: «Özüň dolanyp gelýänçäm, onuň diri galmagyny isleýän bolsam, saňa näme?

Sen Meniň yzyna düş» diýip jogap berdi. ²³Şu sebäpden imanly doganlaryň arasynda bu şägirt ölmez diýen gürrüň ýaýrady. Emma Isa onuň ölmejekdigi barada aýtmandy, Ol Petrusa diňe: «Özüň dolanyp gelýänçäm, onuň diri galmagyny isleýän bolsam, saňa näme?» diýipdi.

²⁴Bu zatlara şaýat bolup, şulary ýazan şol şägirtidir. Biz onuň şaýatlygynyň hakykatdygyny bilýäris. ²⁵Isa başga-da köp işler etdi. Bular birin-birin ýazylan bolsa, onda ol kitaplar, meniň pikirimçe, tutuş äleme-de sygmazdy. ^a

^a 21:25 Kābir golýazmalarda *Omyñ* diýen söz hem bar.